12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2003 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 207(2892)

Ազգ
Azg
armenian daily

Ամերիկացիները մարզելու են վրացական բանակի զրահատանկայիններին

Նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեի զինվորական տեսուչ, գեներալ-մայոր Գիվի Լուկուրիձեն, ըստ Ինտերֆաքս գործակալության, երեկ հայտարարել է, որ ամերիկյան բանակի մասնագետները շուտով սկսելու են մարզել վրացական բանակի զրահատանկային ստորաբաժանումներից մեկը՝ «Մարզում եւ հանդերձավորում» ծրագրի շրջանակներում: Մարզումները սկսվելու են դեկտեմբերի կեսերին, որից առաջ տեղի է ունենալու Թելավիի 111-րդ բեթեւ հետեւակային ստորաբաժանման մարզման ավարտը նշող վկայականների հանձնման արարողությունը: Ցարդ վրացական բանակի 3 գումարտակներ են մարզվել ամերիկյան 64 միլիոն արժողությամբ օգնության շրջանակներում: Դրանք են՝ «Կոմանդո», Սաչխիրի 16-րդ լեռնային հրաձգային եւ Շավնաբադա 113-րդ հետեւակային ստորաբաժանումները:

«Մարզում եւ հանդերձավորում» վրաց-ամերիկյան ծրագիրն սկսվել է 2002 թվին եւ ավարտվելու է 2004 թ.-ի գարնանը: Ամերիկյան զինվորական մասնագետները ցարդ օգնել են նաեւ վրաց սահմանապահների եւ ներքին զորքերի վերապատրաստմանը:

ՀԱՅ-ՌՈՒՍԱԿԱՆ

Ստորագրվեց ռազմական համագործակցության 2004 թ. ծրագիրը

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ եւ ՌԴ պաշտպանության նախարարներ Սերժ Սարգսյանը եւ Սերգեյ Իվանովն այսօր ստորագրեցին մի շարք փաստաթղթեր ռազմական եւ ռազմատեխնիկական բնագավառում երկկողմ համագործակցության վերաբերյալ:

Փաստաթղթերից մեկով փոփոխություն է արվում Հայաստանում տեղակայված ռուսական ռազմակայանների տեղաբաշխման եւ գործունեության համար հողային տարածքների հասկացման եւ օգտագործման գործող կարգում:

Մյուսը «Հայաստանի տարածքում ռուսաստանյան ռազմակայանի մասին ՌԴ եւ ՀՀ միջեւ 1995թ մարտի 16-ին կնքված արձանագրության մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին» է, որը փոփոխություն է նախատեսում համագործակցության մասին առկա երկկողմ պայմանագրի 3-րդ հոդվածի 3-րդ տարբերությունում:

Սերգեյ Իվանովը երեկ այցելեց Ծիծեռնակաբերդ, ծաղկեպսակ դրեց Մեծ եղեռնի զոհերի հուշակոթողին եւ եղեւնի տնկեց հուշահամալիրի ծառուղում:

Մասնավորապես, «1991թ. դեկտեմբերի 29-ին ՌԴ եւ ՀՀ միջեւ կնքված բարեկամության, համագործակցության եւ փոխադարձ անվտանգության մասին պայմանագրի» բառերը այսօր ստորագրված արձանագրությունում առաջարկվում է փոխարինել «1997 թ. օգոստոսի 29-ին ՌԴ եւ ՀՀ միջեւ բարեկամության, համագործակցության եւ փոխադարձ օգնության մասին պայմանագրի» բառերով: Նշվում է, որ համաձայնագիրն ուժի մեջ է մտնում վավերացման օրվանից:

Երկու երկրների պաշտպանության նախարարներն ստորագրեցին նաեւ «Ռազմական համագործակցության 2004թ ծրագիրը»:

Սերգեյ Իվանովը Սերժ Սարգսյանի ուղեկցությամբ երեկ այցելեց Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածին:

ՕՐՎԱ ՀԵՏՔԵՐՈՎ

Քոչարյանը եւ Ալիեւն աջակցում են Շեւարդնաձեին

Վրաստանում ներքաղաքական ճգնաժամը հաղթահարվո՞ւմ է

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Երեքշաբթի ու երեկոյան նախատեսված էր նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեի հանդիպումն ընդդիմության առաջնորդների հետ, ովքեր մի քանի օր շարունակ պահանջում էին չեղյալ հայտարարել նոյեմբերի 2-ին կայացած խորհրդարանական ընտրությունները, Վրաստանի նախագահի հրաժարականը:

Վրաստանից ստացվող հաղորդագրությունները հույս են ներշնչում, որ այս երկրում ներքաղաքական հերթական ճգնաժամը հաղթահարվում է: Մ. Նահանգները եւ Ռուսաստանը, որոնք Վրաստանում ունեն լուրջ շահեր եւ ի վիճակի են ազդելու երկրի ներքաղաքական զարգացումների վրա, հստակ հայտարարում են, որ կողմնակից են ներքաղաքական ճգնաժամը խաղաղ ճանապարհով կարգավորելուն:

Վլադիմիր Պուտինը Շեւարդնաձեի հետ հեռախոսազրույցում իր աջակցությունն էր հայտնել, իսկ երեկ Թբիլիսիում ԱՄՆ դեսպան Ռիչարդ Մայլսը պետնախարար Ավթանդիլ Ջորբենաձեի հետ հանդիպումից հետո լրագրողներին, ըստ Civil.ge էլեկտրոնային թերթի, հայտնել է ԱՄՆ դիրքորոշումը, ըստ որի, ներքաղաքական ճգնաժամը պետք է հաղթահարել բացառապես խաղաղ ճանապարհով:

Շեւարդնաձեն իր նախագահության տարիներին ձեւավորել է իշխանական մի համակարգ, որն առաջին հերթին ուղղված է եղել նրա իշխանության պահպանմանը, եւ երբ տարածաշրջանում լուրջ շահեր հետապնդող Ռուսաստանն ու ԱՄՆ-ն չեն ցանկանում Շեւարդնաձեի տապալումը, ապա ընդդիմության համար դա գրեթե անհնար է:

Տես ☛ էջ 2

Արզական-Երեւան ջրատարը այսօր առավոտյան պետք է վերականգնված լինի

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Արզական-Երեւան 700 մմ տրամագծով ջրատարը, որը Գյումուշ գյուղի աղբյուրների ընդունման կետից մոտ 6 մետր երկարությամբ վթարվել էր ժայռաբեկորի փլուզման հետեւանքով, վաղն առավոտյան արդեն վերականգնված կլինի:

Ինչպես տեղեկացրեց «Ջրմուղ-կոյուղի» ՓԲ ընկերության մամուլի պատասխանատու Մուրադ Սարգսյանը, վթարը վերացնելու համար աշխատանքներ են տարվել ողջ գիշեր: Մոնտաժման աշխատանքները, նրա խոսքերով, դժվարացնում են անընդհատ հոսող ջուրը եւ այն, որ վթարը տեղի է ունեցել կիրճում՝ 100 մետր խորությամբ:

Երեւանի Արաբկիր, Կենտրոն, Աջափնյակ, Դավիթաշեն, Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքներին Արզական-Երեւան ջրատարը մատակարարում է վայրկյանում 1300 լիտր ջուր, որից 400 լիտրը ապահովում են Գյումուշի աղբյուրների ջրերը:

Նշենք, որ Արաբկիր եւ Կենտրոն համայնքները սնող մյուս՝ Արզնիի ջրատարի վթարի հետեւանքով ներկայումս ջրատար լցվող 10 աղբյուրներից 3-ի ջուրը, որոնք մոտ են կոյուղագծերին եւ կարող են անվտանգ չլինել, թափվում է Հրազդան գետը: Սրա հետեւանքով Արաբկիր համայնքում արդեն կար վայրկյանում 250 լիտր ջրի պակաս, Արզական-Երեւան ջրագծի վթարով վայրկյանում եւս 400 լիտրով նվազել է այս համայնքի ջրամատակարարումը: Սակայն, Մ. Սարգսյանի խոսքերով, ջրազրկում չի եղել:

Ի դեպ, Արզնիի ջրատարի վթարի հետեւանքով «Նորք» ինֆեկցիոն կլինիկական հիվանդանոց դիմել է, ընդհանուր առմամբ, 158 քաղաքացի, որոնցից միայն մեկը՝ այսօր: Հանրապետության գլխավոր վարակաբան Արա Ասոյանի խոսքերով, ներկայումս հիվանդանոցում բուժվում է նրանցից միայն 57-ը, որոնցից 15-ին այսօր դուրս կգրեն:

Արկադի Ղուկասյանը Փարիզում հանդիպել է Անրի Ժակոլենի հետ

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության նախագահ Արկադի Ղուկասյանը Ֆրանսիայում հանդիպել է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահ Անրի Ժակոլենի հետ: Քննարկվել են մի շարք հարցեր՝ կապված ղարաբաղյան հակամարտության տարածաշրջան ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների դեկտեմբերին նախատեսված հերթական այցի, ինչպես նաեւ ղարաբաղյան հիմնախնդրի կարգավորումից բխող հեռանկարների հետ:

Հանդիպմանը մասնակցել է Ֆրանսիայում Հայաստանի դեսպան Էդուարդ Նալբանդյանը: Նույն օրվա՝ նոյեմբերի 8-ի առաջին կեսին տեղի է ունեցել Արկադի Ղուկասյանի մամլո ասուլիսը ֆրանսահայ ԶԼՄ-ների ներկայացուցիչների հետ:

«Ալ Ղաիդան» սխալմա՞մբ է հարվածել

Կիրակի օրը Սաուդյան Արաբիայի մայրաքաղաքում տեղի ունեցած ահաբեկչական գործողությանը մասնակից լինելու մեղադրանքով ձերբակալված 3 անձերից մեկը հայտարարել է, որ հարվածը սխալմամբ է ուղղվել էր Ռիադի Ալ Մահայա թաղամասի բնակիչների դեմ: Այն պետք է ուղղված լիներ ամերիկացիների եւ ոչ թե տեղի ազգաբնակչության դեմ: Առնվազն 17 խաղաղ բնակիչների մահվան պատճառ դարձած այդ անձնապատնական ահաբեկչության զոհերի մեծ մասը լիբանանցիներ են, որոնք արդեն երկար տարիներ ապրում են այդ թաղամասում: Լիբանանում, որտեղ պատրաստվում են թաղել իրենց զոհված ազգականներին, ընդվզումը մեծ է. մարդիկ չեն հավատում վերոհիշյալ հայտարարությանը եւ պնդում են, որ ահաբեկիչների հարվածն ուղղված էր Սաուդյան թագավորական ընտանիքին թիկունք կանգնող լիբանանցիների եւ արաբական մյուս երկրներից Սաուդյան Արաբիայում աշխատող արաբների դեմ՝ որպես նախազգուշացում:

Մյուս կողմից, Լոնդոնում հրատարակվող «Ալ Մաջալլա» թերթը երեկ հաղորդագրություն է ստացել «Ալ Ղաիդա» ահաբեկչական կազմակերպությունից, որն ստանձնել է էր Ռիադի ահաբեկչության պատասխանատվությունը: Սաուդյան Արաբիայի թագավոր Ֆահդը երեկ հայտարարեց, թե ահաբեկիչներին հարվածելու է «երկաթյա բռունցքով»:

Փոթորիկ Կրասնոդարի երկրամասում

Սաստիկ քամու հետեւանքով երեկ Կրասնոդարի երկրամասում առանց էլեկտրականության են մնացել 14 հազար բնակչությունը: «Կուբանէներգո» ԲԲԸ-ի հրապարակած տվյալների համաձայն, երեկ առավոտյան սեւծովյան ափին՝ Նովոռոսիյսկի շրջանում քամու արագությունը հասել է վայրկյանում 27-30 մետրի: Կտրվել են հաղորդալարեր, դրանց վրա ընկել են բազմաթիվ ծառեր: «Կուբանէներգոյի» հարավարեւմտյան էլեկտրացանցերի 22 բնակավայրերում լիովին կամ մասնակիորեն էներգազրկված են 12,6 հազար բնակիչներ, ինչպես նաեւ «Սլավոնական էլեկտրացանցերի» 1,2 հազար բաժանորդներ:

ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ

Հայաստանի պատվիրակությունը Ժնեւում կմասնակցի ՄԱԿ-ի գագաթաժողովին

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայկական պատվիրակությունը՝ Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի գլխավորությամբ, կմասնակցի տեղեկատվական հասարակության հարցերին նվիրված ՄԱԿ-ի համաշխարհային գագաթաժողովին, որ կկայանա Ժնեւում դեկտեմբերի 10-12-ը: Այս մասին հայտնեց Հայաստանում ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրի կոորդինատոր Լիզ Գրանդեն նոյեմբերի 11-ին Տեղեկատվական եւ հաղորդակցական տեխնոլոգիաների կենտրոնի բացման ժամանակ: Գագաթաժողովի նպատակն է հեռահաղորդակցությունների զարգացումը եւ Միջազգային հեռահաղորդակցային միության ստեղծումը: Ենթադրվում է, որ գագաթաժողովին կմասնակցեն 50 պետությունների ղեկավարներ, ինչպես նաեւ գործարար, գիտական եւ հասարակական շրջանակների հազարավոր ներկայացուցիչներ, որոնք կներկայացնեն վերջին նվաճումները հեռահաղորդակցական տեխնոլոգիաների ոլորտում:

Ընթացիկ

Նաիրի Հունանյանն, ըստ իրեն, օրենքների պաշտպան է՝ օրինական մտածողությամբ

Ինքնախաբեության ինչպիսի մակարդակ

Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ատյանի դատարանում երեկ «շարունակվեց» «Հոկտեմբերի 27»-ի դատավարությունն ամբաստանյալ Նաիրի Հունանյանի պաշտպանական ճառով: «Շարունակվեց», քանի որ Հունանյանն ավելի շուտ որոշ ժամանակով արգելակեց դատավարությունը:

Դեռեւս նախորդ նիստից սկսված Հունանյանի պաշտպանական ճառը բովանդակության եւ հանգամանքների առումով բավականին ընդգրկուն էր, ինչպես ինքն էր ասում որոշ դեպքերում նաեւ մեղադրանքի ծավալի հետ կապ չունեցող:

Պաշտպանական ճառն ամբաստանյալը կազմել էր այնպես, որ, ըստ իրեն, իր ասելիքը կառուցված է հետազոտված ապացույցների հիման վրա, զերծ մնալով ենթադրություններից: Մասնավորապես, խոսելով ընդհանրապես մեղադրող կողմի ճառի մասին, Հունանյանը որպես այդ ճառի անհիմն լինելու ապացույց անդրադարձավ ամբաստանյալներ Համլետ Ստեփանյանին եւ Աշոտ Կնյազյանին ներկայացված մեղադրանքներին եւ պատժաչափերին:

Հունանյանի կարծիքով, ամբաստանյալ Համլետ Ստեփանյանին ներկայացված մեղադրանքն իրականության հետ կապ չունի, քանի որ գործի ապացույցներով Ստեփանյանն ահաբեկչության օրը շենքից դուրս լինելով որոշել է որեւէ գործողություն չանել եւ իր հետ կանգնած Աշոտ Կնյազյանին առաջարկել է հեռանալ ԱԺ շենքի մոտից:

Ըստ այդմ, Ստեփանյանը ենթակա չէ պատասխանատվության, բացի այն մեղադրանքից, որ անօրինական զենք ու զինամթերք է պահել:

Խոսելով Աշոտ Կնյազյանից, Հունանյանը նրան ներկայացված մեղադրանքը եւս համարեց անհիմն, բացառությամբ ապօրինի զենք ունենալու մեղադրանքը: Կնյազյանի ցուցմունքները Հունանյանը համարեց տրամաբանությունից զուրկ եւ թելադրված:

Ընդհանրացնելով, Նաիրի Հունանյանն ընդհանրապես ներկայացված մեղադրանքները որակեց գործից չխոսող: Ըստ ահաբեկչի, մեղադրանքները ներկայացվել են քաղաքական պարտադրանքից ելնելով, պատժաչափերը նույնպես թելադրված են եղել որոշակի քաղաքական շահերով: Ինչ վերաբերում է կոնկրետ պատժաչափերին՝ ցմահ ազատազրկմանը, ապա այս կապակցությամբ եւս Հունանյանն ուներ իր տրամաբանությունը: Համաձայն դրա, հին քրեական օրենսգրքում համապատասխան արարքների համար սահմանված էր 15 տարի ազատազրկում կամ մահապատիժ: Ըստ Հունանյանի, նոր քր.օր.-ով մահապատիժը վերացել է, եւ դա որպես մեղմացնող հանգամանք հետադարձ ազդեցություն ունի:

«Նոր քրեական օրենսգիրքն ընդունողներն իրենք էլ չեն հասկացել, թե ինչ են արել», իր միտքն այսպես շարունակեց Հունանյանը եւ պարզաբանեց. «Սխալվում են նրանք, ովքեր կարծում են, թե մահապատիժը վերափոխվել է ցմահ ազատազրկման»: Ամբաստանյալի խոսքով, մահապատիժը վերացվել է, եւ սահմանվել է նոր պատժատեսակ՝ ցմահ ազատազրկում: Եվ քանի որ ցմահ ազատազրկումը 15 տարվա ազատազրկման համեմատությամբ ավելի ծանր պատիժ է, հետադարձ ուժ չունի: «Ասեմ նաեւ, որ հնչեցված ց-երով եւ մ-երով ինձ վախեցնել չի լինի»:

Այնուհետեւ Հունանյանն անդրադարձավ տուժողների եւ նրանց ներկայացուցիչների ճառերին: Ըստ նրա, ապացուցված չէ, թե ահաբեկչությունից հետո Հայաստանի վարկանիշն ընկել է: Ընդհակառակը, ահաբեկչությունից հետո է, որ երկրում սահմանադրական կարգը վերականգնվել է, երկրի նախագահն իր լիազորությունների շրջանակում սկսել է գործել լիարժեք «երբեմն գերազանցելով, որի համար ես իմ խոսքն ասել եմ»:

Ինչ վերաբերում է Նաիրի Հունանյան կերպարին, ապա Նաիրի Հունանյանի երեկվա ասածներից կարելի էր ենթադրել, թե նա առաջնորդ է՝ «վոժդ», մտահոգված երկրի սոցիալական վիճակով, օրենքների պաշտպան է՝ օրինական մտածողությամբ: Հունանյանը քաղաքական դաշտում, ըստ իրեն, վերահաստատվելու խնդիր չի ունեցել, տարբեր կուսակցություններից դրանց շարքերը մտնելու առաջարկներ ունենալով՝ որեւէ կուսակցության անդամ կրկին չի դարձել:

«Ով ինձ չէր ճանաչում, այս 4 տարվա ընթացքում կհասկանար, որ ցանկացած կուսակցություն էլ ուրախ կլիներ, որ ես հայտնվեի այդ կուսակցության շարքերում»: Նման խիստ նարցիսական հայտարարության առիթ դարձավ այն, որ Հունանյանին հիշեցրին Հանրապետական կուսակցության մասին: Հունանյանը հայտնեց, որ Հանրապետական կուսակցության անդամ լինելու ցանկություն երբեք չի ունեցել, իսկ թե ունենար՝ դժվարություն չկար:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ԱՆՏԱՐԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

Սպառողական միությունների ուսումնասիրություններին պետությունը լրջորեն չի վերաբերվում

Հոկտեմբերի 23-27-ը Լիսաբոնում կայացավ Սպառողական միությունների միջազգային կազմակերպության 17-րդ կոնգրեսը, որին մասնակցում էին 145 երկրների 250 կազմակերպություններ: Հայաստանը ներկայացնում էր Սպառողների շահերի պաշտպանության միությունը: Ավելի քան 50 տարվա կենսագրությամբ դանիական, հոլանդական, ամերիկյան սպառողական կազմակերպությունները ծանոթացրել են իրենց հարուստ փորձին սննդամթերքի որակի ու անվտանգության հետազոտությունների վերաբերյալ: Նրանց հաջողություններն այնքան ակնառու են, որ Ստանդարտների միջազգային միությունը այս կամ այն ստանդարտը հաստատելիս նրանց եզրահանգումներն ընդունում է իբրեւ անհրաժեշտ բաղադրատարր: Ստանդարտների միջազգային միության կազմում գործում է հատուկ հանձնաժողով, որի խնդիրը տվյալ երկրի ստանդարտների մշակմանը այդ երկրի ազգային կազմակերպությունների մասնակցություն ապահովելն ու նրանց աջակցելն է: Հայաստանը դեռեւս այդ հանձնաժողովի անդամ չէ: Ըստ Սպառողների շահերի պաշտպանության միության նախագահ Աբգար Եղոյանի, այդ հանձնաժողովի մեջ մտնելու պահն արդեն հասունացել է, հատկապես նկատի առնելով այն իրողությունը, որ Հայաստանի սպառողական կազմակերպությունների ուսումնասիրություններն ու հետազոտությունները մեր պետության կողմից գրեթե միշտ լուրջ վերաբերմունքի ու գործնական արձագանքի չեն արժանանում:

Հայաստանում սպառողական կազմակերպություններին նվազագույն աջակցություն են ցուցաբերում նաեւ արտադրող կազմակերպությունները, որոնցից շատերի համար չլուծվող խնդիր է մնում իրենց արտադրատեսակների կեղծումների դեմ արդյունավետ պայքար մղելը: Այս միջավայրում նրանց եւ սպառողական կազմակերպությունների շահերը միանման են: Սակայն խոշոր արտադրողներն առայժմ բավականանում են միայն գովազդային հոլովակներով եթերը հեղեղելով, չգիտակցելով, որ ագրեսիվ գովազդի ժամանակներն անցել են, եւ ծախսած պատկառելի գումարները ավելի խելամիտ հունով կարելի է ուղղորդել, օրինակ, սեփական դիտարկումներ ու մոնիտորինգ անցկացնելուն: Դա հաստատ ավելի շահավետ միջոցառում կլինի նրանց համար, քան հեռուստադիտողի համբերությունն անվերջ գրգռող գովազդները:

Կ.Դ.

ԳՅՈՒՄՐԻ

Կստեղծվի համաքաղաքային երկրատեղեկատվական համակարգ

«Եվրասիա» հիմնադրամի եւ Վաշինգտոնի «Ուրբան» ինստիտուտի աջակցությամբ «Կայունություն եւ առաջընթաց» հասարակական կազմակերպությունը Գյումրիում ձեռնամուխ է եղել համաքաղաքային աշխարհագրական-տեղեկատվական կամ, ինչպես մեզ մոտ սկսել են կոչել, երկրատեղեկատվական համակարգի (ԵՏՀ, միջազգային հապավմամբ՝ GIS) ստեղծմանը: Նույնպիսի ծրագիր անցյալ տարի փորձնական կարգով իրականացվել էր քաղաքի Երեւանյան խճուղու «Դարպաս» կառուցապատման միջանցքի եւ «Կումայրի» պատմաճարտարապետական տարածքի համար, նոր համակարգը նաեւ ներդրվել ու գործուն կիրառում է գտել ՍՊԱԾ հյուսիսային բաժանմունքի աշխատանքներում: Վերջինիս շենքում հատկացված տարածքում էլ կգործի ԵՏՀ համաքաղաքային կենտրոնը, որի հանդիսավոր բացումը տեղի ունեցավ օրերս:

Տասնհինգ տարի առաջ ԱՄՆ-ում ստեղծված եւ աշխարհում արագ տարածում գտած երկրատեղեկատվական համակարգչային ծրագիրը կիրառվում է կյանքի համարյա բոլոր ոլորտներում, այդ թվում եւ քաղաքային տնտեսության կառավարման, տարբեր ծառայությունների աշխատանքի կազմակերպման գործում: Այսինքն այնտեղ, որտեղ ամեն տեսակ հատկապես գործնական խնդիրներ լուծելիս հարկ է լինում օգտվել մեծ թվով մեկնարկային տվյալներից, քարտեզներից, աղյուսակներից եւ այլնից: ԵՏՀ տեխնոլոգիաների կիրառումը էապես հեշտացնում է անսահմանափակ քանակով տվյալների ամրագրումը, ուսումնասիրումը, դրանով արագացնում է կիրառական լայն նշանակություն ունեցող խնդիրների լուծումը, գործընթացների կառավարումը, որոշումների ընդունումը, ծառայությունների մատուցումը, ապահովում տվյալների մատչելի եւ թափանցիկ լինելը:

Համաքաղաքային ԵՏՀ-ն պետք է ունենա իր ենթակառուցվածքները (մասնագիտացված ԵՏՀ-ները) քաղաքային եւ գերատեսչական ծառայություններում, ուր ինտեգրված կլինեն տասից ավելի կազմակերպություններ: Կշարունակվի համապատասխան մասնագետների պատրաստումը, կստեղծվեն Գյումրու զարգացման համար անհրաժեշտ տվյալների թվայնացված բազա եւ քարտեզ:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Քոչարյանը եւ Ալիեւն աջակցում են Շեւարդնաձեին

Սկիզբը էջ 1

Թե ինչով կավարտվեն Շեւարդնաձեի եւ վրացական ընդդիմության առաջնորդների գիշերվա բանակցությունները, դժվար է ասել: Սակայն ակնհայտ է, որ ընդդիմությունը սպառել է ենթադրյալ իշխանափոխության պաշարները եւ ընդդիմադիր որոշ գործիչների՝ խորհրդարանի շենքի առջեւ հացադուլի փաստը հենց այդ մասին է խոսում:

Երեկ Շեւարդնաձեն, ըստ Ինտերֆաքս գործակալության, հեռախոսազրույցներ է ունեցել ԱՊՀ մի շարք առաջնորդների, այդ թվում՝ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների հետ: Ե՛վ Ռոբերտ Քոչարյանը, ե՛ւ Իլհամ Ալիեւը լիովին աջակցություն են հայտնել Շեւարդնաձեին: Թե հատկապես որ հարցի շուրջ են «լիովին աջակցություն» հայտնել, հստակ չի նշվում:

Անդրկովկասյան երեք հանրապետություններում ձեւավորվում է ընտրությունները կեղծելու ավանդույթ: Հայաստանի նախագահական, ապա խորհրդարանական ընտրությունները ուղեկցվեցին, ինչպես նշում են միջազգային դիտորդները, լուրջ կեղծիքներով, Ադրբեջանի իշխանությունները մեկ քայլ ավելի կատարեցին՝ ժողովրդի դեմ օգտագործելով բիրտ միջոցներ: Եռանկյան երրորդ գագաթը լրացրեց Վրաստանը, որտեղ խորհրդարանական ընտրությունները կրկին, ըստ միջազգային դիտորդների, ուղեկցվեցին աղաղակող կեղծիքներով:

Փաստորեն, անդրկովկասյան երեք հանրապետությունները 2003 թ.-ի իրենց ընտրություններով եվրոպական կառույցներին հասկացրին, որ իրենք այնքան էլ ժողովրդավարական չեն: Եվրոպան երեք երկրների ընտրությունների կեղծիքները հավասարապես դատապարտեց՝ բոլորին չափելով նույն արշինով:

Ռոբերտ Քոչարյանը, ինչպես հաղորդում է «Ռուսթավի-2» հեռուստաընկերությունը (հղում է արվում Վրաստանի նախագահի մամլո ծառայությանը), Շեւարդնաձեի հետ հեռախոսազրույցում ասել է, որ Վրաստանի հայ քաղաքացիներն ընտրություններում միաձայն արտահայտել են իրենց աջակցությունը նախագահ Շեւարդնաձեին: Ըստ Հայաստանի նախագահի մամլո ծառայության տարածած հաղորդագրության, Քոչարյանը հեռախոսազրույցում ասել է, որ Վրաստանի ներքին կայունությունը կարեւոր է ինչպես Հայաստանի, այնպես էլ ամբողջ տարածաշրջանի համար:

Հեռախոսազրույցի այլ մանրամասներ չեն հաղորդվում: Նշենք, որ Վրաստանի հայերը միաձայն չեն պաշտպանել կառավարամետ «Հանուն նոր Վրաստանի» դաշինքին: Ճիշտ է, Շեւարդնաձեի աջակցությունը վայելող դաշինքի օգտին քվեարկել են հիմնականում երկրի երկու խոշոր էթնիկ փոքրամասնությունները՝ ադրբեջանցիները (մոտ 90 տոկոս) եւ հայերը (մոտ 70 տոկոս), սակայն այս «աջակցությունը» ստացվել է առավելապես «սեւ» քարոզչության, շանտաժի, բացահայտ սպառնալիքների պայմաններում:

Շեւարդնաձեի ամենամերձավոր համախոհները Վրաստանի ադրբեջանաբնակ շրջաններում քարոզչության ընթացքում ադրբեջանցիներին սարսափեցնում էին, թե Վրաստանի ընդդիմության առաջնորդները ծագումով հայեր են: Հայաբնակ շրջաններում նույն գործիչները նշում էին, թե երբ էթնիկ փոքրամասնությունը չի աջակցում կառավարամետ դաշինքին, ապա նա չի կարող երկար ապագա ունենալ:

Ի դեպ, Վրաստանի հայերը խիստ դժգոհ էին կառավարամետ դաշինքի ընտրացուցակից, որտեղ առաջին հայի անունը 54-րդ հորիզոնականում էր, իսկ նրան նախորդում էին երկու ադրբեջանցիներ, մեկ օս եւ մեկ ռուս:

Կրկնությունից խուսափելու նպատակով չենք մեջբերում Շեւարդնաձեի համախոհների ընդգծված հակահայկական հայտարարությունները նախընտրական, ապա նաեւ հետընտրական շրջանում:

Շեւարդնաձեի հետ հեռախոսազրույցում Իլհամ Ալիեւն աջակցություն հայտնելով իր հոր երկար տարիների ընկերոջը, նշել է, որ ադրբեջանցիները միաձայն աջակցել են եւ իրենց ձայնը տվել կառավարամետ դաշինքին: Ի դեպ, վրաց ընդդիմության առաջնորդները, որոնք կառավարամետ ուժերի կողմից քննադատվում էին հայկական ծագում ունենալու մեջ, հետընտրական շրջանում անում են ադրբեջանցի ժողովրդին ուղղված վիրավորական արտահայտություններ: Մասնավորապես Նինո Բուրջանաձեն, Միխայիլ Սաակաշվիլին եւ Զուրաբ Ժվանիան հրապարակային ելույթներում Վրաստանի ադրբեջանցիներին համարել են անգրագետ մարդիկ, որոնք անգամ չեն կարողանում քվեներ հաշվել:

Շեւարդնաձեի հետ հեռախոսազրույցում Իլհամ Ալիեւը նշել է, որ հայրիկի առողջությունը կայուն է եւ շարունակվում է նրա բուժման ընթացքը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԳ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Լրագրողների սենեակ / հեռ. 581841
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Apple Macintosh համակարգչային սարքաւորումը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ Ընթացիկ

ՆՈՐՈՒՅԹ

CD երեւանյան պատկերներով

Կիբեռնետիկ, տնտեսագետ Սամվել Հովհաննիսյանը հեղինակել է բացառիկ մի ծրագիր: Այն CD «Screen Saver»-ի միջոցով համակարգիչ օգտագործող յուրաքանչյուր մարդու հնարավորություն է տալիս հետաքրքրական հաջորդականությամբ դիտել Երեւանի տեսարժան եւ հայտնի տեղանքներն ու հուշարձանները:

Նկարների ընթացքն սկսվում է «Զվարթնոցից», այնուհետեւ Արարատն է, Էջմիածինը, ապա Մաշտոցի պողոտայով տեսարանները շարունակվում են մինչեւ Մատենադարան՝ ծավալվելով թե՛ աջ, թե՛ ձախ:

- Ներկայացրեք ձեր կատարած աշխատանքը եւ ձեր պատրաստած «Screen Saver»-ի նպատակը:

- Նախ ասեմ, երեւանցի եմ, իմ նվերը Երեւանին ներկայացնում է հենց այս CD «Screen Saver»-ը, որտեղ թվային ֆոտոխցիկով նկարահանել եմ բարձր որակով 81 նկար Երեւանի քիչ թե շատ հայտնի վայրերի, փողոցների, հուշարձանների պատկերներով: Այսպես ես իմ սերն եմ արտահայտել Երեւանի նկատմամբ, քանի որ սիրում եմ Երեւանը, իմ քաղաքը, որտեղ ես մեծացել եմ:

CD-ն պարունակում է նկարներ, որոնց հաջորդական դիտարկումը կազմակերպված է C++ եւ Java լեզուներով գրված ծրագրերով: Համակարգչի ամենախոցելի տեղը մոնիտորն է եւ այս «Screen Saver»-ը, որ նշանակում է էկրանի փրկիչ, էկրանը մաքրելու հնարավորություն է: Նման բան արվում է առաջին անգամ ոչ միայն Հայաստանում, այլեւ նախկին ԽՍՀՄ-ում: Եղած նմանատիպ ծրագրերը պարունակում են իրար հաջորդող պարզունակ նկարներ: Դրանցից ոչ մի բավականություն մարդիկ չեն ստանում եւ շուտ հոգնում են: Իմ պատրաստածը պարունակում է 81 բարձր որակի ֆոտոնկար:

- Ինչպիսի՞ չափանիշների է բավարարում ձեր արտադրանքը:

- CD-ն արտադրել է իմ կազմակերպությունը՝ «ԽԱՉԵՐ» ՍՊԸ-ն: CD-ն ստացել է «ISO-9002» որակի միջազգային սերտիֆիկատ: Դա վկայում է, որ բարձրորակ է ոչ միայն ինֆորմացիայի կրիչը՝ CD-ն, այլեւ դրա նկարները: Եվս մեկ պիտակ CD-ի վրա գրանցված ապրանքանիշն է՝ հեղինակային իրավունքի պաշտպանման մասին: Բացի այդ, բոլոր նկարները պարունակում են կոդեր: Դրանք այլոց կողմից օգտագործվելու դեպքում բացահայտելու համար է:

Ծրագիրն այնպես է կազմված, որ ինֆորմացիան հեշտ լինի տեղադրել համակարգչի հիշողության մեջ: Դրա համար պարտադիր չէ ամեն անգամ տեղադրել CD-ն, եւ մի քանի պարզ քայլերի միջոցով CD-ի պարունակությունը ձայնագրվում է համակարգչի հիշողության մեջ, որից հետո CD-ն կարելի է, ասենք, նվիրել ուրիշին:

Սա գեղեցիկ նվեր է: Ես վերջերս մասնակցելով Մոսկվայում կայացած Համաշխարհային հայկական կազմակերպության հիմնադիր համագումարին որպես պատգամավոր, 500 նման CD նվիրել եմ համագումարի պատգամավորներին, հյուրերին: Սա գեղեցիկ նվեր է՝ հիշողություններ Երեւանի մասին:

Հետաքրքրական է, որ երբ համակարգիչն աշխատանքը դադարեցնում է, անմիջապես ծրագիրն սկսում է գործել, հաջորդաբար ցույց տալով նկարները:

- Ինչպիսի՞ հետագա ծրագրեր ունեք: Պատրաստվո՞ւմ եք նմանատիպ այլ աշխատանքներ կատարել:

- Ցանկանում եմ նույն ծրագրով պատրաստել նաեւ Հայաստանի նկարիչների մեկական գործերի հավաքածու: Ծրագրում եմ պատրաստել նմանատիպ աշխատանք Հայաստանի ծաղիկների մասին:

Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնից համաձայնություն եմ ստացել այս ծրագրով ստեղծել նաեւ Հայաստանի եկեղեցիների հավաքածու: Այս ծրագրում կլինեն նաեւ Հայաստանի նշանավոր խաչքարերը: Ունեմ նաեւ նմանատիպ CD-ներ պատրաստելու պատկերներ, օրինակ, պոեզիայի լավագույն նմուշներով, բայց այս դեպքում ծրագիրը քիչ կդանդաղեցվի, որպեսզի դիտողը հասցնի կարդալ: Բանակցություններ եմ վարում նաեւ CD-ով գրողների, նրանց ստեղծագործությունների, գրքերի ներկայացման մասին:

Թուղթը, որպես ինֆորմացիայի կրիչ, դադարում է իր դերն ու նշանակությունն ունենալ, քանի որ մաշվելու հատկություն ունի: Ըստ համաշխարհային պրակտիկայի, այսօր գրական ստեղծագործություններն անգամ ձայնագրվում են CD-ի վրա: Նման ծրագրեր եւս կան, բայց ամենը ժամանակ է պահանջում:

Բացի այս, ես նաեւ հանրագիտարանային բնույթի CD-ներ եմ ցանկանում արտադրել Հայաստանի քաղաքների, եկեղեցիների, խաչքարերի մասին: Թերեւս հատուկ CD կնվիրեմ Արարատին: Այս անդրանիկ արտադրանքը ավելի շուտ բարոյական նշանակություն ունի ինձ համար: Ուզում եմ եւս մեկ անգամ սեր արթնացնել աշխարհասփյուռ հայերի մեջ՝ այսօր համակարգչով աշխատող յուրաքանչյուրին հնարավորություն տալով անընդհատ տեսնել այդ նկարները: Սա է իմ նպատակը:

- Մտածո՞ւմ եք արդյոք նմանատիպ մի աշխատանք կատարել նաեւ Արեւմտյան Հայաստանի հուշակոթողների նկարներով:

- Լինելով գաղթականների զավակներ, ընկերներիս հետ ծրագրել ենք նաեւ այցելել Արեւմտյան Հայաստան, հասնել Վան, Աղթամար: Պատկերացրեք, թե ինչ գեղեցիկ կլինի Արեւմտյան Հայաստանի տարբեր նկարները ներառող համայնապատկերը:

- Կա՞ն կազմակերպություններ կամ անհատներ, որ հետաքրքրություն են ցուցաբերել այս CD «Screen Saver»-ի նկատմամբ:

- Այս CD «Screen Saver»-ի նկատմամբ հետաքրքրություն են ցուցաբերում տարբեր ավիագործակալություններ, որոնք նախընտրում են ձեռք բերել CD-ն իրենց ուղեւորներին տրամադրելու համար: Հյուրանոցային բնագավառի մասնագետները նույնպես հետաքրքրություն են ցուցաբերում արդեն կոմերցիոն նպատակ հաղորդելով այս CD-ին:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Լավագույն ուսանող-տնտեսագետն ըստ «Կոնվերս բանկի»

Օրերս հետաքրքրական նախաձեռնությամբ հանդես եկավ «Կոնվերս բանկը» հայտարարելով մրցույթ բուհերի (պետական եւ ոչ պետական) տնտեսագիտական ֆակուլտետների լավագույն ուսանողի կոչման համար: Մանրամասներին տեղեկանալու նպատակով դիմեցինք բանկի մարկետինգի բաժնի պետ Կոնստանտին Սարոյանին:

- Մրցույթին մասնակցելու իրավունք ունեն տնտեսագիտական ֆակուլտետների 4-րդ եւ 5-րդ կուրսերի ուսանողները: Նրանք պետք է ունենան բարձր առաջադիմություն, լինեն գերազանցիկներ (կամ մեկ-երկու չորսերով ոչ մասնագիտական առարկաներից), ներկայացնեն տեղեկանք առաջադիմության վերաբերյալ եւ ինքնակենսագրություն: Հաղթողի համար սահմանված է մրցանակ՝ մեկ կիսամյակի ընթացքում ամսական 50 հազար դրամ կրթաթոշակ: Մրցույթն ավանդական կդառնա եւ կկազմակերպվի յուրաքանչյուր կիսամյակը, իսկ հետագայում՝ հավանաբար յուրաքանչյուր տարին մեկ անգամ: Բացի հիմնական մրցանակից, եւս 3 լավ արդյունքներ ցույց տված ուսանողների հնարավորություն կտրվի պրակտիկան անցկացնելու մեր բանկում: Այս մրցույթի նպատակն է հայտնաբերել ֆինանսաբանկային ոլորտով հետաքրքրված ուսանողներին, խրախուսել նրանց, որպեսզի ձգտեն նախեւառաջ իրենց գիտելիքները հարստացնել, այլ ոչ թե սոսկ գնահատականի համար սովորեն:

Մինչ գրավոր եւ բանավոր փուլերով տեստավորում անցնելը, նախ ընտրություն կկատարվի ներկայացված ինքնակենսագրությունների մեջ: Նախապատվությունը կտրվի օլիմպիադաների մասնակցած, պարգեւներ, հրապարակված հոդվածներ եւ հավելյալ այլ առավելություններ ունեցողներին: Ապա անցկացվելու է գրավոր տեստավորում, որի հարցերը բանկային օրենսդրության, բանկային գործառնությունների եւ ոլորտի այլ թեմաների մասին է լինելու: Այս փուլն անցածների հետ արդեն կանցկացվի բանավոր հարցազրույց, որի վերջնական արդյունքում էլ կպարզվի հաղթողը:

Տեղեկացնեմ նաեւ, որ հանձնաժողովի անդամները լինելու են «Կոնվերս բանկի» գիտական կոչում ունեցող աշխատակիցները, եւ ամենայն հավանականությամբ կներառվեն 1-2 դոկտորի կոչում ունեցող գիտնական-տնտեսագետներ:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ

Հայոց հին պատմության կնճռոտ հարցերը կհարթեցվեն հիմնավոր փաստարկներով

Պատմախեղությանը վերջ կդրվի՞ ի վերջո

Հայագիտական միջազգային համաժողովը, որ տեղի ունեցավ սեպտեմբերի 16-22-ը, հագեցած էր զեկուցումներով, որոնց մեջ իրականում քիչ էին հայագիտության արդի խնդիրները լուսաբանող թեմաները: Հատկապես պատմության մասնաճյուղում, որտեղ քննարկումները գրեթե միշտ աշխույժ մթնոլորտում էին անցնում, չէին ընդգրկված հայ ժողովրդի պատմության հնագույն շրջանին առնչվող վիճահարույց թեմաներ՝ թեժ բանավեճերից խուսափելու նկատառումով: Ահա թե ինչու համաժողովի ավարտին ընդունված բանաձեւում որոշվեց հայ պատմագիտության կնճռոտ հարցերին հստակ պատասխաններ տալու նպատակով առաջիկայում անցկացնել առանձին գիտաժողովներ:

ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի նախաձեռնությամբ, Հայ առաքելական եկեղեցու Արցախի թեմի հոգեւոր հովանավորությամբ եւ «Վարդանանք» տեղեկատվական կենտրոնի աջակցությամբ նոյեմբերի 13-15-ը ինստիտուտի նիստերի դահլիճում տեղի կունենա «Հայկական լեռնաշխարհը հայոց եւ համաշխարհային քաղաքակրթության բնօրրան» վերնագրով գիտաժողովը, որի ընթացքում լայն քննարկման կդրվեն հայոց հին պատմության կարեւորագույն հիմնահարցերը:

Գիտաժողովից առաջ զրուցեցինք ԳԱԱ պատմության ինստիտուտի տնօրեն Աշոտ Մելքոնյանի հետ: «Հայագիտական միջազգային գիտաժողովում առաջ քաշվեցին մի շարք խնդիրներ, որոնք առանձին քննարկման նյութեր էին եւ պահանջում էին լիարժեք ու համակողմանի մոտեցում: Հայ ժողովրդի կազմավորման, հայոց պետականության, հայ էթնոսի ձեւավորման եւ հիմնարար մյուս հարցերի վերանայումն ու հստակեցումը վաղուց արդեն դարձել է հրատապ ու անհրաժեշտ՝ արեւմտյան պատմագրության մեջ տարածված թյուր ըմբռնումներին վերջ դնելու համար: Հենց գիտաժողովի վերնագրից կարելի է բխեցնել, որ առանձնակի շեշտադրում է ունենալու Հայկական լեռնաշխարհում հայ ժողովրդի բնիկության հարցը: Հրավիրված պատմաբանները, ազգագրագետները ու մարդաբանները ճշգրիտ ու հիմնավորված փաստարկներով կտան այդ բազմիցս շահարկված հարցի վերջնական ու հավաստական պատասխանը»:

Պրն Մելքոնյանը հակիրճ ներկայացրեց զեկուցումների հիմնադրույթները: Դրանց մեջ տեղ են գտել Այրարատյան թագավորության, Ուրարտու պետության էթնիկ խնդիրները, ավանդություններում հնդեվրոպական նախահայրենիքի հիշողությունները, բասկերի երկրում հայկական ցեղա-տեղանունները, հայ էթնոսի կազմավորման խնդիրը, Տայոց աշխարհը, մաշտոցյան այբուբենի կառուցվածքային առանձնահատկությունները, հայ ազգի ինքնության պահպանման հիմքերը, հայրենի երկրի բնագիտական էությունը եւ այլ հարցեր:

Հայագիտական միջազգային կենտրոն ստեղծելու վերաբերյալ մեր հարցին պրն Մելքոնյանը պատասխանեց, որ կան ֆինանսական ու տեխնիկական բազում խնդիրներ, որոնց լուծումն իրականանալի է միմիայն սփյուռքի ու պետության հովանավորության, ուժերի համախմբման միջոցով: Առայժմ հայագիտական միջազգային հանդես ու հիմնադրամ ստեղծելու աշխատանք է տարվում:

ՌՈՒԶԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Ինտեգրվում ենք Եվրոպային նաեւ ահաբեկչության դեմ պայքարում

Հայաստանի Հանրապետության նախագահի դիմումի հիման վրա երեկ Սահմանադրական դատարանը քննության է առել այս տարվա մայիսի 15-ին Ստրասբուրգում արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանի ստորագրած «Ահաբեկչության արգելման մասին» եվրոպական կոնվենցիան փոփոխող արձանագրությամբ ամրագրվող պարտավորությունների՝ սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը: 1977 թվականին ընդունված կոնվենցիան այս արձանագրությամբ առավել ամբողջական է դառնում, ընդլայնվում է կոնվենցիայի շուրջ համագործակցող երկրների գործողությունների շրջանակը: Այն կարող է համարվել ահաբեկիչների հանձնման համար իրավական ակտ այն պետությունների համար, որոնց միջեւ հանձնման վերաբերյալ պայմանագիր չկա: Արձանագրությունը ճանաչում է նաեւ պայմանավորվող պետությունների իրավունքը՝ մերժելու հանձնման պահանջը, երբ հանձնման ենթակա անձին հայցող պետությունում սպառնում են խոշտանգումներ կամ մահապատիժ: ՀՀ նախագահի պաշտոնական ներկայացուցիչ, արդարադատության նախարար Դավիթ Հարությունյանը տեղեկացրեց, որ հաշվի առնելով ահաբեկչության դեմ պայքարի անհրաժեշտությունը, արձանագրությամբ նախատեսված է նաեւ արբիտրաժի ստեղծում: Կողմերը վիճելի հարցերը կկարգավորեն միջնորդ դատարանի օգնությամբ: Բացի այդ, գործելու է նոր մարմին՝ պատասխանատուների համագումար, որը երեք խնդիր պետք է լուծի՝ ապահովի կոնվենցիայի մասնակից պետությունների արդյունավետ կապը, ապահովի տեղեկատվության փոխանակումը, նախնական կարծիքների նախապատրաստումը եւ իրականացնի Եվրախորհրդի նախարարների կոմիտեի հանձնարարականների կատարման վերահսկողությունը: Սահմանադրական դատարանը քննության առնելով արձանագրությամբ նախատեսված դրույթները՝ եզրակացրեց, որ առաջադրված պարտավորությունները մեր երկրի սահմանադրությանը չեն հակասում:

Մ. Հ.

Նամակ խմբագրությանը

Հարգարժան խմբագրություն

Երեւանի էլցանցի իրացման գծով տնօրեն Թոխունցի հեռախոսագիրը վկայակոչելով, Արաբկիրի իրացման բաժնում մերժում են երկսակագնային հաշվիչ տեղադրելու պայմանագիր կնքել: Ասում են՝ գնել ես տեղական արտադրողից, իսկ մենք ռուսական հաշվիչների մեծ խմբաքանակ ենք ներկրել եւ պետք է տեղադրվեն միայն դրանք:

Ես հաշվիչը ձեռք եմ բերել հոկտեմբերի 30-ին «Կոնցեռն էներգիայից» 30500 դրամ արժողությամբ: Ո՞վ է հատուցելու ինձ այդ գումարը: Ինչո՞ւ նախօրոք լրատվամիջոցներով չի զգուշացվել, որ ներկրել ենք ռուսական հաշվիչներ, մի գնեք տեղականը: Մեր շենքում ջեռուցում չկա, տանը երկու անչափահաս երեխաներ ունեմ: Ես որոշել էի գոնե գիշերային ժամերին 15 դրամ վճարելով պահպանել բնակարանի տաքությունը, սակայն բախվեցի էլեկտրացանցի բյուրոկրատական մեքենային: Արաբկիրի էլցանցի տնօրեն Գեոլեցյանը իրացման բաժնի պետին որոշում է կախել, թե պայմանագրերը կնքվում են ամիսը 2 օր՝ նոյեմբերի 13-ին եւ 27-ին: Որպեսզի գոյանան սովետական հերթեր այդ 2 օրվա ընթացքում: Պրն Գեոլեցյանը երեւի միակն է աշխարհում, որ սպառողի հետ պայմանագրեր կնքելու օր է նշանակում ամիսը 2 օր:

Բիզնեսի աշխարհում յուրաքանչյուր արտադրող երջանիկ կլինի սպառողի հետ պայմանագիր կնքելու, իրացում կազմակերպելու համար: Իսկ մեր անկախ Հայաստանում դեռ գործում է սովետական ժեկերի ոճը:

ԱՐԹՈՒՐ ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Վաստակ

«Ես տանջված այս հողի մատաղն եմ...»

Հանրահայտ է, որ սերունդները որպես կանոն չեն կարողանում գնահատել իրենց ժամանակակից մեծերին, եւ դա ավելի շատ վերաբերում է նրանց, ովքեր ավելի տեսանելի են, ավելի մոտ են կանգնած մարդկանց: Չէ՞ որ մոտիկից մեծերի իրական բարձրությունը չի երեւում, եւ տաղանդի գույներն էլ հաճախ տարրալուծվում են առօրեական մշուշների մեջ: Առավել եւս, որ իսկական մեծերը իրենց գործերում սովորաբար մնում են իբրեւ սովորական մարդիկ:

Իսկ եթե այդ մարդիկ ամբողջ կյանքում ապրել են հողի ճակատագրով, մշտապես եղել հողագործի կողքին, ապա մնում են ավելի քան պարզ ու մատչելի, հողի նման շռայլ, բարի, զգայուն եւ կարեկից: Ահա թե ինչու մինչեւ այժմ իրենց ամբողջության մեջ մեր ժողովրդին չեն ներկայացվել նրա հանդեպ իր զավակներից մեկի՝ Վլադիմիր Մովսիսյանի ծառայությունները:

Ավելի քան երեսուն տարի նրա հետ աշխատել ենք տարբեր բնագավառներում: Բոլորիս աչքերի առջեւ են տեղի ունեցել Նոյեմբերյանի սահմանային նշանավոր դեպքերը, երբ ադրբեջանցիների մոլեռանդ ամբոխը պիտի դատաստան տեսներ հայրենի հողի մի հատվածին պաշտպան կանգնած Մովսիսյանի հետ: Խորհրդային ժամանակների միակ դեպքն էր դա, որի արդյունքում Հայաստանը հետ ստացավ իր 14.5 հազար հեկտար հողերը եւ նրանց հետ Ոսկեպարի 6-7-րդ դարերի կենտրոնագմբեթ պանդուխտ եկեղեցին:

Մենք ականատես ենք եղել այն մեծ տառապանքին, որ կրել է Վլադիմիր Մովսիսյանը Մոսկվայում կամ Բաքվում՝ կազմելով Այսրկովկասի ջրային գլխավոր ուրվագիծը, որով պիտի վերակենդանացվեր Հայաստանի ջրային ապավենը՝ Սեւանը: Նրա տիտանական աշխատանքի շնորհիվ հնարավոր եղավ խափանել Մեղրիի սիրտը կիսող, այսպես կոչված, մարտավարական մայրուղի անցկացնելու նենգ ծրագիրը: Ոչ ոք այնքան մեծ ջանքեր չի գործադրել կանխելու հանրապետության լեռնային գյուղերի դեռեւս 30-ական թվականներից սկսված աստիճանական յուրացումը, եւ եթե չլինեին նրա վճռական քայլերը, ապա Հայաստանի քարտեզից այսօր վերացած կլինեին մի քանի հարյուր գյուղեր՝ իրենց ողբերգական հետեւանքներով: Ուղղակի զարմանալ կարելի է, թե ինչպես նա կարողացավ աննկարագրելի դժվարին պայմաններում տեղավորել մոտ կես միլիոն փախստականներին եւ կազմակերպել նրանց մի մասի տեղափոխումը Արցախ, այնտեղ կառուցելով 3 հազարից ավելի առանձնատուն: Չենք կարող չհիշել նաեւ, որ նրա իմաստուն ներքին քաղաքականության շնորհիվ իշխանափոխության տարիներին կանխվեց այն երեւույթը, որը կարող էր տանել եղբայրասպան պատերազմի:

Ահա այս ամենը թույլ է տալիս լիիրավ կերպով մտածելու, որ ի դեմս Վլադիմիր Մովսիսյանի մեր ժողովուրդը գործ ունի ոչ սովորական անհատականության հետ, որը կրելով իր ժամանակի ալեբախությունների կնիքը, միաժամանակ կարողացել է պահպանել բնության կողմից իրեն տրված շռայլ պատկերը:

Այդքանից հետո, այնուամենայնիվ, հնարավո՞ր է ինչ-որ չափով ամբողջացնել Վլադիմիր Մովսիսյան պետական գործչի ու հայ մարդու կերպարը: Իհարկե՝ ոչ: Որովհետեւ, որքան էլ նա լինի պարզ ու անմիջական, մնում է որպես բարդ բնավորություն, հաճախ հոգեկան դրամատիկ պահերով հագեցած՝ կապված կյանքի, շրջապատի, իրեն ծնած ժողովրդի հանդեպ պատասխանատվության գերագնահատության հակասությունների եւ երկփեղկվածության հետ: Իսկ ուրիշ ինչպե՞ս: Խորհրդային իրականությունը կարծես թե մեծ հնարավորություններ էր բացում պետական այրերի համար, գործողությունների ազատություն խոստանում: Սակայն իրականում մեծ պաշտոն ստանձնած անհատին կաշկանդում էր կոնկրետ գործերի իրականացման ընթացքում: Եվ պիտի այնքան իմաստուն, շրջահայաց, ինչ-որ տեղ նաեւ հնարամիտ լինեիր, որ կարողանայիր քո երկրի համար արմատական խնդիրներ վճռել, ինչպես Որոտան-Արփա 22 կմ երկարությամբ թունելի կառուցման թույլտվություն ստանալը, որը վերջնականապես կլուծեր Սեւանի վերակենդանացման կնճռոտ հարցը:

Իր հուշագրությունը նա վերնագրել է «Հողի ճակատագրով. մտորումներ տքնության»: Այստեղ նա իրեն որպես հերոսի չի նկարագրել, չի ենթարկվել շիկացած ու սրընթաց երեւակայությանը, այլ ապավինել է պատումի ինքնեկությանը, այնպես, ինչպես դեմքերը, դեպքերն ու փաստերը տեսել եւ զգացել է: Այստեղ էլ, ինչպես կյանքում, նա երբեք չի ենթարկվել տիրող մտայնությանը, այլ հավատարիմ է մնացել գործողությունների իրական-տրամաբանական զարգացմանը եւ շարահյուսությանը:

Նա այն քիչ ղեկավարներից է, որ մշտապես թաթախված մնաց բնության երեւույթներով, նրա պատկերներով, նրա պատառիկներով, նրա գույներով, լույսերով ու ստվերներով: Ավելի ճիշտ՝ նա հենց ինքը բնությունն է՝ Հայաստանի հրաշագեղ, զուլալ, միաժամանակ բարդ եւ դժվար բնությունը: Հենց դրա համար էլ նա ընկալում է ոչ միայն բնության բնապատկերային կողմը, այլեւ նրա անտեսանելի խորհուրդները, սոցիալ-էկոլոգիական բարդույթներում բնությանը օգնական լինելու մարդու պատասխանատվության աստիճանը:

Վլադիմիր Մովսիսյանը կյանքում մշտապես մերժել է այն ամենը, ինչը բնական չէ, համարելով, որ իսկական մարդկայինը իսկական բնականն է: Եվ եթե հասարակության կառուցվածքը, կենսոլորտը ինչ-որ չափով ազդել են նրա մտածելակերպի վրա, ապա իր գործողություններին ուղղություն տվող ուժը եղել է կենսական պաշարների բնատուր հարստությունը, բնամարդկային զուգորդությունների վրա հենված ենթագիտակցությունը:

Վլադիմիր Մովսիսյանը երբեք հողի աշխարհը չդիտեց որպես կենցաղային կամ կենսապահպանական երեւույթ, ինչպիսին տեսնում է մարդկանց մեծամասնությունը: Նա հողի նկատմամբ հեռու է բանալ պատկերացումներից, առավել եւս՝ մտածելակերպից, իսկ եթե այդպիսիք պատահում էլ են, ապա դրանք հերքում է իրեն հատուկ վարպետությամբ, խորիմացությամբ եւ հումորի նուրբ զգացողությամբ:

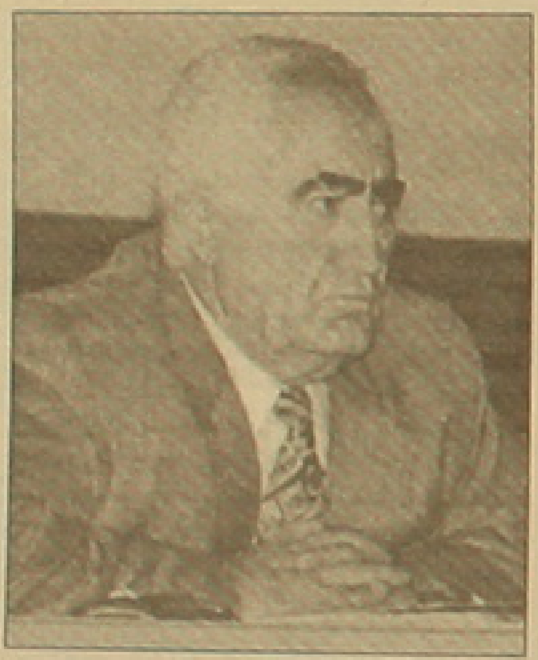

Ճիշտ կլիներ ասել, որ բնության եւ հողի հետ նրա առնչություններն ավելի շատ ստանում են գեղարվեստական յուրահատկություն եւ գեղագիտական որակ:

Մարտիրոս Սարյանը հիանալի է սահմանել մարդու եւ բնության փոխկապակցվածության եւ արյունակցության բանաձեւը. «Մարդը՝ հենց բնությունն է: Միայն մարդու միջոցով կարող է բնությունը ճանաչել ինքն իրեն: Եվ հենց դրանում է մարդու ամենամեծ երջանկությունը: Հսկայական, անծայրածիր բնություն... եւ փոքրիկ մի էակ, որն իր մեջ կրում է այդ անսահման մեծությունը»:

Ինձ թվում է, թե այդ անսահման մեծությունը իր մեջ կրող շատ քչերից է Վլադիմիր Մովսիսյանը: Նա իր միջոցով բնությանը ինքնաճանաչման է բերում՝ անընդհատ լրացնելով ու նորոգելով նրան, միաժամանակ բնության միջոցով լրանալով, նորոգվելով ու ինքնաստուգվելով:

Ուստի զարմանալի չէ, որ նա աշխարհընկալման իր բնա-արխայիկ մեթոդաբանությունը կարողանում է հարմարեցնել ժամանակակից կյանքի եւ մարդու մտածելակերպին: Թվում է, թե նա նախամարդու չաղարտված կերպարը կարող է համադրել ժամանակակից քաղաքակրթության մարդու հետ: Ահա թե ինչու է Վլադիմիր Մովսիսյանը հավատում մարդկանց, թեեւ հավատափնտրության դեգերումներում լինեին գտածի փշրանքներ, սակայն կորցրածի լեռներ եւ հիասթափության ծովեր: Հավատը նրա արյան գույնն է, ոչ բաղադրիչը: Եվ եթե թռչելու համար ծնված այդ մարդու թեւերը երբեմն կապել են, ապա երբեք չեն սասանել հավատքի ոտքերը: Եվ դա այն պատճառով, որ նրան ոչ ոք իր կամքը չի թելադրել, բացի այն գործից, որին ինքը նվիրվել է: Ուրեմն պիտի հասկանալի լինի, թե ինչու հայրենի հողի հետ այդքան միաձույլ ուրիշ որեւէ ղեկավար մենք չենք ունեցել:

Վլադիմիր Մովսիսյանը մարդկային ճակատագրերի բազմաթիվ իրական ու կենդանի պատմություններ գիտի, որոնք նրա հոգեղեն աշխարհի հարստացման գրավականներն են: Հայաստանում եթե բոլորն էլ ճանաչում են նրան, ապա ինքն էլ գրեթե ճանաչում է բոլորին: Մեր երկրում մի կտոր հող չկա, որ պահպանած չլինի նրա ոտնահետքերը: Չկա մի գյուղ, որ նրան հարազատ չլինի: Նա հողի վրա կամ գյուղի հրապարակում միշտ եղել է մի նպատակով: Որպեսզի այդ հողի եւ այդ գյուղի մարդկանց հոգսն իր ուսերին առնի: Հիշենք: Այն դժվար տարիներին, երբ նա Արցախի որեւէ բնակավայր էր մտնում, ժողովուրդն ասում էր. «Չենք վախենում, Մովսիսյանն էստեղ է»:

Իսկ նրա կյանքում վրիպումներ, մակընթացություններ ու տեղատվություններ եղե՞լ են: Այո, եղել են եւ անցել են նրա սրտի միջով, մի դեպքում հուզելով, մեկ այլ դեպքում՝ քնքշացնելով: Սակայն ղեկավարվել է թերեւս աշխարհի մեծերից մեկի փիլիսոփայությամբ, որ վերեւում, բոլորին տեսանելի տեղում կանգնած մարդը չպետք է կտրուկ շարժումներ անի:

Չեմ կարող մի քանի խոսք չասել նաեւ Համո Սահյանի եւ Վլադիմիր Մովսիսյանի բարեկամության մասին: Մեծ բանաստեղծը հիացած էր Վլադիմիր Մովսիսյանի նախանձախնդիր գործունեությամբ՝ կապված գյուղական բնակավայրերի ամրապնդման, հողի նկատմամբ հոգատարության, սահմանամերձ շրջաններում ժողովրդագրական եւ տնտեսական արմատական բարեփոխումներ կատարելու հետ:

Չէ որ բանաստեղծի վերջին տարիների տագնապներն էլ հենց այդ խնդիրների հետ էին կապված: Ուստի հող ու ջրի, հաց ու գութանի, պապ ու թոռան, գյուղի համ ու հոտի արժեքն իմացող, ղեկավար աշխատողը Համո Սահյանի հոգում Վլադիմիր Մովսիսյանի կերպարով էր երեւում: Միաժամանակ բանաստեղծը նրա ներկայությամբ լավատեսության երջանիկ պահեր էր ապրում, վայելում իր սիրած հողային թեմայով հագեցված մթնոլորտի երանությունը: Ոգեւորությունն ահագնանում էր, երբ զրուցընկերը բացում էր սահյանական քնարերգության շատերին անհաղորդ մի շերտ, մի միտք, մեկնաբանում ենթատեքստը կամ տեղում խորքը:

Նրանց բարեկամությունը հողային ու հողեղեն էր, ուստի եւ շատ երկար տեւեց: Կյանքի վերջին տարիներին Վարպետն ուղղակի կարոտում էր նրան: 1988-ից սկսված ազգային զարթոնքի ժամանակներում մեծ հույսեր էր կապում նրա հետ: Հետագա տարիներին, իշխանության ղեկին ապիկարների տեսնելով, հիասթափության օրեր ապրեց, ուստի խիստ զգում էր նրա կարիքը եւ նրա հետ զրույցները մխիթարության ծիածաններ էին դառնում:

Համո Սահյանի վերջին օրերին էլ Մովսիսյանը նրա կողքին էր: Նրանց վերջին հանդիպումը ավելի քան սրտառուչ էր: Հիվանդասենյակում շատերը կային, սակայն բանաստեղծի հայացքը նրան էր որոնում: Տեսավ, աչքերը լցվեցին: Մի ակնթարթ անց Վարպետը նրա գրկում էր: Բանաստեղծի դեղնած շուրթերը, մգացած աչքերը եւ ոսկրացած մարմինը վերերկրային խորհրդավորություն էին հաղորդել այդ գրկախառնությանը: «Համո Սահյանը բնության եւ մարդու եզրերը գտնող եւ նրանց հաշտեցնող բանաստեղծն է, նրանց միջեւ ներդաշնակություն որոնող քնարերգուն: Նա կարողացել է բնության աննշան երեւույթները բարձրացնել համամարդկային գաղափարների մակարդակին, միաժամանակ ձգտել, որպեսզի այսօր արդեն ամեն ինչով զինված մարդը ոչ թե սպառնա բնությանը, այլ հնազանդվի նրան: Համոյի փիլիսոփայությունն ու հավատամքը հենց դրա մեջ պիտի փնտրել», հետագայում պիտի գրեր Մովսիսյանը եւ դառնար Համո Սահյանի մի շարք ժողովածուների, այդ թվում եւ «Ասվածս ցորենին ասեմ» գրքի մեկենասը:

Ահա թե ինչու խոսքս ցանկանում եմ ավարտել Վլադիմիր Մովսիսյանի ամենասիրած բանաստեղծություններից մեկով, որ Համո Սահյանի գլուխգործոցներից է եւ նրա մյուս տրիոլետների հետ հսկայական իմաստ է հաղորդում բանաստեղծի խոհափիլիսոփայական գործերին.

Ես դարձյալ նույն անվարձ հոտաղն եմ,
Ուրիշ են եզները, մաճկալը,
Փոխվել են իրերն ու աշխարհը,
Ես դարձյալ նույն անվարձ հոտաղն եմ:
Ես տանջված այս հողի մատաղն եմ,
Ձեզ լինի մահարձան-խաչքարը:
Ես դարձյալ նույն անվարձ հոտաղն եմ,
Ուրիշ են եզները, մաճկալը:

Կարծում եմ, որ այս ութնյակի ենթատեքստը խորհելու առիթ պետք է լինի շատերի համար՝ ոչ միայն Վլադիմիր Մովսիսյանի ծննդյան 70-ամյա հոբելյանի, այլեւ այդ սերնդի մյուս «անվարձ հոտաղների» վաստակը գնահատելու առիթով:

ՇՈՌԱ ՂԱԼԱՅԱՆ

ՀԱՀ-ի առաջին շրջանավարտների հանդիպումը տասը տարի անց

Կրթական արեւմտյան չափանիշներն են Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի դասընթացների հիմքում, որը ուսանողների ազատ մտածողության եւ ինքնուրույն գործելակերպի հնարավորության ընձեռումն է հիմնականում: Տարիների ընթացքում, բացի կրթական նոր մեթոդների ներդրումից, համալսարանում ձեւավորվել են բազմաթիվ ավանդույթներ: Դրանցից ամենահաճելին, թերեւս, շրջանավարտների ամենամյա տոնական հանդիպումներն են:

ՀԱՀ-ի առաջին շրջանավարտները վերջերս իրենց ավարտական տասնամյակը նշեցին առանձնահատուկ շուքով: Նրանք համալսարանի առաջին ուսանողներն էին եւ առաջին կրողներից էին համալսարանական կյանքի դժվարությունների, որոնք պայմանավորված էին երկրի սոցիալ-տնտեսական պայմաններով ու պատերազմական իրավիճակներով: Համալսարանի երկու ֆակուլտետները (ճարտարագիտություն եւ գործարար կառավարում) 1993-ին տվեցին առաջին 54 շրջանավարտներին: Անցել է 10 տարի, նրանց մեծ մասն այսօր աշխատում է Հայաստանում՝ զբաղեցնելով պատասխանատու դիրքեր (Կարինե Սարգսյան՝ «Կոկա-Կոլայի» մարկետինգի տնօրեն, Մարգարիտ Հովհաննիսյան՝ «Թուֆենկյան» ընկերության երեւանյան մասնաճյուղի տնօրեն, Անահիտ Օրդյան՝ ՀԱՀ-ի վարչական տնօրեն, Արա Հակոբյան՝ պետգույքի կառավարման փոխնախարար, Ալեք Թամարյան՝ «Ամկոր» Հայաստանի մասնաճյուղի ֆինանսական տնօրեն եւ ուրիշներ):

Հոկտեմբերի 9-ը դեռ երկար կմնա նրանց հիշողության մեջ՝ կարոտի, երախտագիտության հաճելի ու անմոռաց պահերով: Իմ զրուցակից ՀԱՀ-ի վարչական տնօրեն Անահիտ Օրդյանը ոգեւորված հուզմունքով էր վերապրում օրվա ամեն մանրամասնություն: Ամենից հիշարժանը ՀԱՀ-ի առողջապահական ծառայությունների հետազոտման եւ զարգացման կենտրոնի շենքի բակում ծառատնկման ա-

րարողությունն էր: Խորհրդանշական մեկ եղեւնին եւ կողքի հուշագիրը՝ հիմնադիրների պատվին, իրենց ստացած կրթության նկատմամբ պարտավորության զգացումի վավերացումն էին: ՀԱՀ-ի առաջին շրջանավարտների նախաձեռնությանը մասնակից էին համալսարանի հիմնադիր նախագահ Միհրան Աղբաբյանը, ճարտարագիտության ֆակուլտետի դեկան Արմեն Տեր-Կյուրեղյանը եւ այժմյան նախագահ Հարություն Արմենյանը: Հատուկ այդ օրվա համար պատրաստվել էր տեսաժապավեն՝ պատմական կադրերով (բացման արարողություն, առաջին շրջանավարտների ավարտական հանդիսություն, շրջանավարտների ավանդական ամենամյա հավաքներ, հիմնադիր նախագահների ելույթներից հատվածներ):

Շրջանավարտների՝ ոգեունչ բանաստեղծական տեքստով պատրաստած հուշագրերն ուղղված էին Լուիզ Սիմոն-Մանուկյանին, Միհրան Աղբաբյանին, Արմեն Տեր-Կյուրեղյանին եւ Ստեփան Կարամարդյանի ընտանիքին:

Հավաքին ներկա չգտնվող շրջանավարտների ուղերձ-լուսանկարներով պատրաստված սլայդ-շոուն յուրօրինակորեն ապահովեց նրանց մասնակցությունը օրվա խորհրդին: Համալսարանական 54 շրջանավարտներից տեղեկացված 45-ը այդ օրը նվիրատվության ակցիա կատարեցին՝ 100-200-ական դոլար նվիրելով ՀԱՀ-ի գրադարանի օդափոխման համակարգի նորոգման համար:

Իրենց այս վերադարձով համալսարան շրջանավարտներն իմաստավորեցին օրը՝ դրսեւորելով երախտիքի ու պարտքի զգացում: Անահիտ Օրդյանն այն կարծիքին է, որ այս օրինակելի պահվածքը ցանկալիորեն պետք է տարածվի նաեւ մեր մյուս բուհերում. «Միջոցառումը մեծ խորհուրդ ուներ: Դա երախտագիտության, հոգու վեհացման, ազնվության մի երեկո էր, հոգու պարտք էր՝ տվածը վերադարձնելու»:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

«Պիղծ դաշինք»

Ստամբուլի համալսարանը ծառայում է թուրք մասոնների նպատակներին

Հոկտեմբերի 29-ին Թուրքիան տոնեց երկրում հանրապետական կարգերի հաստատման 80-ամյակը, իսկ նոյեմբերի 10-ին՝ երկրում նշվել է Քեմալ Աթաթուրքի մահվան 65-րդ տարելիցը: Հատկանշական է, որ երկու դեպքում էլ առանձնակի ակտիվությամբ աչքի են ընկել թուրք մասոնները: Հոկտեմբերի 30-ին «Ազգը», անդրադառնալով Թուրքիայի Հանրապետության 80-ամյակի տոնակատարություններին, տեղեկացրել էր Անկարայում «Հանրապետության տոնի» առթիվ կազմակերպված հոկտեմբերի 25-ի պարահանդեսի եւ հոկտեմբերի 26-ին «Հանրապետության հարգանքի» կարգախոսով Աթաթուրքի դամբարան կատարված երթի մասին՝ նշելով, որ այդ միջոցառումները թուրք մասոնների անմիջական նախաձեռնության արդյունք են:

Ավելին՝ թուրք մասոնները հոկտեմբերի 29-ից մինչեւ նոյեմբերի 10-ն ընկած ժամանակահատվածը «Աթաթուրքի շաբաթ» էին հայտարարել: Ի դեպ, եթե մասոնների կազմակերպած երթին մասնակցել էին թուրքական համալսարանների ռեկտորները, որի ընթացքում բանակին գործի անցնելու սադրիչ կոչով, ապա պարահանդեսին մասնակցել էր այդ համալսարանների գործունեությունն անվերապահորեն վերահսկող Բարձրագույն կրթության խորհրդի նախագահ Քեմալ Գյուրուզը:

Տվյալ դեպքում կարեւորը միջոցառումների կազմակերպումը չէ, այլ դրանց ընթացքում բանակին արված կոչը: Քանի որ «գործի անցնելու» դեպքում բանակը պետք է երկրում պետական հեղաշրջում կատարի, իսկ դա ենթադրում է Թուրքիայում իսլամամետ «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության իշխանությունների տապալումը, ուրեմն իշխանությունների հարցում թուրքական համալսարանների ռեկտորներն ու Բարձրագույն կրթության խորհուրդը, որին էլ, ի դեպ, բանակն է վերահսկում, սերտորեն համագործակցում են մասոնների հետ:

Համագործակցության պայմաններում մասոնները դառնում են Թուրքիայում աշխարհիկ հանրապետական կարգերի երաշխիքը: Ինչ վերաբերում է քեմալիզմին, ապա դրա սկզբունքների կիրառումն էլ երկրում երաշխավորում են թուրքական համալսարանները: Այսպիսով, Թուրքիայի աշխարհիկ հանրապետական կարգերը համադրվում են քեմալիզմի սկզբունքների հետ, եւ դա անխուսափելի է դարձնում վերոհիշյալ հաստատությունների համագործակցությունը մասոնների հետ:

Համագործակցության մասին տեղեկությունները քաղել էինք թուրքական «Վաթիք» թերթի հոկտեմբերի 25-ի համարից: Այս թերթը նոյեմբերի 11-ին վերստին անդրադառնում է համագործակցության հարցին եւ «Պիղծ դաշինք» խորագրով Ստամբուլի համալսարանի ռեկտորատի եւ Բարձրագույն կրթության խորհրդի սերտ կապը մասոնական օթյակների հետ բացահայտելու հերթական փորձ է կատարում:

Հոդվածից պարզվում է, որ Ստամբուլում ազատ որմնադիրների (մասոններ) մեծ օթյակը «Մեր հանրապետությունը» թեմայով սեմինար է կազմակերպում, որին հրավիրվում է Ստամբուլի համալսարանի պրոռեկտոր Նուր Սերթերը եւ ելույթ է ունենում. «Թուրքիայում իշխանություն դառնալու համար ժողովրդի քվեն բավարար չէ: Եթե նույնիսկ ձեզ հաջողվի ժողովրդի քվեներով իշխանության գալ, միեւնույն է, Թուրքիայի Հանրապետության կազմավորման գաղափարախոսությունն օտարելու դեպքում դուք չեք կարող օգտվել այդ իշխանությունն իրականացնելու իրավունքից»:

Այլ կերպ՝ տկն Սերթերն այս խոսքերով աղավաղել է հանրապետության իմաստը՝ ժխտելով դրա կառավարմանը ժողովրդի ներկայացուցչական մասնակցությունը: Ավելին՝ նա Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանի կառավարությանն անուղղակիորեն հակադրել է քեմալականներին՝ հայտարարելով. «Բոլորին կոչ եմ անում հակաքեմալականների դեմ պայքարում միավորել ուժերը»: Երկրում հանրապետական կարգերն իմաստավորող այս խոսքերի համար Ստամբուլի համալսարանի պրոռեկտորին հոտնկայս ծափահարել են թուրք մասոնները: Սակայն երբ «Վաթիք» թերթի թղթակիցը ծափահարության փաստն արձանագրող թուրք մասոնների մեծ վարպետ Դեմիր Սավաշչին հարց է ուղղել՝ պատրա՞ստ եք ստորագրել Նուր Սերթերի խոսքերի տակ, նա հրաժարվել է պատասխանելուց: Սակայն դա չի խանգարել մեծ վարպետին նշելու, որ Թուրքիայում աշխարհիկության պահապանները մասոններն են:

Ինչո՞վ է դա պայմանավորված: Ըստ երեւույթին՝ թուրք իսլամականներին մշտապես ճնշման տակ պահելու մասոնների հավակնություններով: Որքան էլ «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցությունն իսլամամետ լինի, այսինքն՝ չափավորի իր գործունեությունը, միեւնույն է, Թուրքիայում նրա իշխանությունը ոգեւորում է իսլամ արմատականներին: Ուրեմն, ճնշելով իշխանություններին, թուրք մասոնները սահմանափակում են իսլամ արմատականների գործունեության ոլորտը եւ կարողանում այդ նպատակին ծառայեցնել նաեւ Ստամբուլի համալսարանի ռեկտորատին: Սա նշանակում է, որ մասոնների դիրքերը Թուրքիայում բավականին հզոր են: Սակայն դա նոր երեւույթ չէ, նրանք ավելի քան ամուր դիրքեր են ունեցել քեմալականների շրջանակներում եւ ակտիվորեն մասնակցել Թուրքիայի Հանրապետության կազմավորմանը:

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Մարդու իրավունքների պաշտպանության թուրք-գերմանական ընկերության նախաձեռնությունը

Ո՛չ երիտասարդների ուղեղների լվացմանը

«Թուդեյ» անվանումով մարդու իրավունքների պաշտպանության թուրք-գերմանական ընկերությունը հանդես է եկել մի նոր նախաձեռնությամբ, որը կոչվում է «Պատմությունը հանուն խաղաղության»: Ընկերության շուրջ համախմբված ավելի քան 300 մտավորականներ՝ Թուրքիայի հասարակական կյանքում ճանաչված դասախոսներ, իրավաբաններ, արվեստագետներ, լրագրողներ, պատմաբաններ, արհմիության աշխատողներ եւ վետերան զինդատավորներ, ըստ էլ. փոստով ստացված հաղորդագրության, Թուրքիայի կրթության նախարարությանն են ներկայացրել իրենց նախաձեռնությունը՝ կոչ անելով չեղյալ համարել 2003 թ. ապրիլի 14-ին նախարարության հրապարակած շրջաբերականը, որով պահանջվում էր դիտավորյալ աղավաղել պատմական փաստերը դպրոցական դասագրքերում եւ կրթական ծրագրերում:

Համաձայն այդ շրջաբերականի, միջնակարգ դպրոցի դասատուներից պահանջվում էր ստեղծել կամ հորինել մի նոր առարկա, որն օրինական ուժից կզրկեր քրիստոնյա հայերի, պոնտացի հույների եւ ուղղափառ սիրիացիների պահանջները: Ուսուցիչները պետք է վերապատրաստվեին դառնալու «ժխտողական քաղաքականության» գործակալներ: Աշակերտները պետք է գրեին շարադրություններ «Ո՞վ է առավել հակահայ ազգայնականը» նշանաբանով: Հայերը, հույներն ու սիրիացիները ներկայացված պետք է լինեին որպես թշնամիներ, բարբարոսներ, լրտեսներ եւ դավաճաններ: Եկեղեցիներն ու սինագոգները պետք է դիտվեին որպես «վտանգավոր, ահաբեկչական որջեր»:

Պատմության դասավանդումը զերծ պետք է լինի գրաքննությունից եւ ամեն տեսակի կամայական նենգափոխումներից, պնդում են նոր նախաձեռնության հեղինակները:

Հոկտեմբերի 4-ին հրապարակված իրենց հայտարարության մեջ նրանք գրում են. «Որպես քաղաքացիներ եւ ծնողներ մենք խորապես մտահոգված ենք կրթության նախարարության նոր ուղենիշներով, որոնք պահանջում են փոփոխություններ մտցնել կրթական ծրագրերում եւ դասագրքերում: Անկախ նպատակներից, յուրաքանչյուր միակողմանի տեսակետ չի կարող երկրի կրթական քաղաքականության հիմքը դառնալ, հատկապես երբ որոշ խնդիրներ եւ հարցեր կարող են դառնալ հակամարտության աղբյուր: Մենք ցանկանում ենք, որ մեր երեխաները կրթվեն միջազգային ուղենիշների մակարդակով, ուրիշների կարծիքները հաշվի առնելու եւ հանդուրժողական լինելու ոգով, ազգությունների եւ էթնիկական խմբավորումների միջեւ եւ վստահություն սերմանելու պատրաստակամությամբ: Եվրախորհրդի 2001 թ. հոկտեմբերի 31-ի որոշումը մեզ հուշում է, որ պատմության ուսուցումը հիմնաքարն է ժողովրդավարական Եվրոպայի: Այդ որոշումն ստորագրել է նաեւ Թուրքիան: Ոչ միայն միջազգային պայմանագրերը, այլեւ մեր օրենքներն են արգելում պատմության նենգափոխված դասավանդումը եւ դրա օգտագործումն էթնիկական խմբավորումների միջեւ խտրականություն սերմանելու:

Ներքոստորագրյալներս պահանջում ենք կրթության նախարարությունից անհապաղ չեղյալ համարել այդ շրջաբերականը: Յուրաքանչյուր քայլ այս ուղղությամբ կնպաստի ժողովրդավարության զարգացմանը, մարդու իրավունքների պաշտպանությանը մեր երկրում եւ վերջ կտա կրթական ծրագրերը թշնամանքի եւ խտրականության գործիք դարձնելուն»:

Հուսանք, որ նախաձեռնողները կհասնեն իրենց նպատակին, եւ աշխարհը մի անգամ եւս չի խաբվի:

Հ. Ծ.

ԲՈՒՄԵՐԱՆԳ

26 կոնգրեսականներ պահանջում են Ռամսֆելդի հրաժարականը

Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատի 26 անդամներ ներկայացրել են բանաձեւ, որով նախագահ Ջորջ Բուշից պահանջվում է պաշտոնանկ անել պաշտպանության նախարար Դոնալդ Ռամսֆելդին: Այդ մասին տեղեկացնում է Ռոյթեր գործակալությունը:

«Կոնգրեսի անդամներից շատերը վստահ են, որ Իրաքում մեր զինվորների եւ մեր ամբողջ արտաքին քաղաքականության համար անհամեմատ լավ կլինի, եթե Դոնալդ Ռամսֆելդը թողնի իր պաշտոնը», հայտարարել է կոնգրեսական Չառլզ Ռենգելը, որը նախաձեռնող խմբի անդամներից է:

Բանաձեւը մեղադրանքներ է պարունակում Պենտագոնի ղեկավարի դեմ, թե նա ամերիկյան հասարակայնությանը մոլորեցրել է Իրաքում ռազմական գործողությունների ընթացքի առնչությամբ՝ չունենալով տարածքի օկուպացման եւ ամերիկյան զորքերի համապատասխան հանդերձավորման ծրագրեր:

Նախաձեռնող խմբի մեջ մտնում են Դեմոկրատական կուսակցության ներկայացուցիչներ: Նոյեմբերի վերջերին նախատեսված է Կոնգրեսում քվեարկություն անցկացնել ներկայացված բանաձեւի առթիվ: Սակայն չի բացառվում, որ քվեարկությունը տեղի չունենա այնտեղ հանրապետականների գերակշռության պատճառով:

Ջորջ Բուշի տապալումը Սորոսի կյանքի գլխավոր նպատակն է

Ամերիկացի միլիարդատեր Ջորջ Սորոսը հավելյալ 5 մլն դոլար է հատկացրել MoveOn.org ազատական խմբի ֆոնդին: «Վաշինգտոն փոստ» թերթի տվյալներով, այդ խմբի նպատակը ԱՄՆ նախագահ Ջորջ Բուշի պաշտոնանկությունն է: Բուշի տապալմանն ուղղված գործունեության ֆինանսավորման նպատակով Սորոսն ընդհանուր առմամբ արդեն տրամադրել է 15,5 մլն դոլար:

Հունգարական ծագումով ամերիկացի միլիարդատերը խոստովանում է, որ Բուշի պաշտոնանկությունն իր կյանքի «գլխավոր նպատակն է»: «Բուշի իշխանությանը ենթակա Ամերիկան սպառնալիք է աշխարհի համար»՝ Սորոսն այսպես է մեկնաբանում Բուշին իշխանությունից հեռացնելու իր ձգտումը: Միլիարդատիրոջ խոսքերով, ինքը ԱՄՆ ներկայիս նախագահի ծամածռություններում լսում է նացիստական քարոզչության արձագանքներ: Այդ քարոզչությունն իրեն ծանոթ է Հունգարիայում անցկացրած մանկության տարիներից:

Իրաքում անգլո-ամերիկյան ուժերի դեմ գործում է 1991 թ. Հուսեյնի ստեղծած գաղտնի ցանցը

Իրաքյան լավատեղյակ աղբյուրներ վկայակոչելով, Միացյալ Արաբական Էմիրությունների «Ալ Իթթիհադ» թերթը գրում է, որ Իրաքում անգլո-ամերիկյան դաշինքի զորքերին դիմադրություն է ցույց տալիս 1991 թ. մարտին Սադդամ Հուսեյնի հրամանով ստեղծված գաղտնի ցանցը:

Իրաքի հարավում շիաների ապստամբության ժամանակ կազմավորված ցանցը բաղկացած է Հուսեյնին նվիրված ազգականներից, հատուկ ծառայությունների աշխատակիցներից, Բաաս կուսակցության անդամներից: Անցած տարիներին ցանցն ընդլայնվել է եւ ամրապնդվել: Այսօր այն ունի զինապահեստներ, գաղտնի բնակարաններ, անդամների զանազան քողարկիչ փաստաթղթեր:

Դիմադրության մարտիկները միավորված են 20 մարդուց կազմված փոքր ջոկատներում, որոնցից յուրաքանչյուրը բաժանված է 3 խմբի: Ղեկավար Սադդամ Հուսեյնը ջոկատների հետ կապ է պահպանում սուրհանդակների միջոցով:

Իրաքյան լավատեղյակ աղբյուրները կարծում են, որ նախկին նախագահն ունի մոտ 1 մլրդ դոլար եւ հակաամերիկյան յուրաքանչյուր գործողության դիմաց վճարում է 500-2000 դոլար, խփված մեկ ուղղաթիռի կամ ինքնաթիռի դիմաց՝ 10-20 հազար: Զինվորական ջիպ խփող իրաքցին ստանում է 200-300, տանկ խփողը՝ 700 դոլար:

Բրիտանական «Գարդիան» թերթն արձանագրում է, որ «կազմակերպված եւ մահաբեր հարձակում դիմադրությանը հակազդելու հստակ միջոցներ չկան»: Դա առանձնակի սրությամբ զգացվում է Բաղդադից հյուսիս եւ արեւմուտք ընկած շրջաններում: Անգլո-ամերիկյան կոալիցիոն ուժերի ներկայացուցիչների կարծիքով, «Ֆալլուջայի շրջանում անվտանգության ապահովման խնդրի լուծումը կնշանակեր ամբողջ երկրի փրկություն»: Խոսքն, իհարկե, կոալիցիայի օգտին ենթադրվող փրկության մասին է:

ՄԱԳԱՏԷ-ն Իրանում միջուկային զենքի գաղտնի ծրագիր չի գտել

Ատոմային էներգիայի միջազգային գործակալությունը՝ ՄԱԳԱՏԷ-ն հայտարարել է, որ իր փորձագետներն Իրանում միջուկային զենքի մշակման գաղտնի ծրագրի հետքեր չեն հայտնաբերել: Այդ մասին հաղորդում է Ռոյթեր գործակալությունը՝ վկայակոչելով կազմակերպության փակ զեկուցագիրը:

Այդուհանդերձ, ՄԱԳԱՏԷ-ն քննադատել է Իրանի իշխանություններին, որոնք տեղեկություններ չեն հրապարակել խաղաղ նպատակներով իրենց երկրում անցկացված միջուկային հետազոտությունների վերաբերյալ: Թեհրանը պարզաբանում է, որ միջազգային տեսուչների հետ չհամագործակցելու պատճառը այն երկյուղներն էին, թե Իրանի դեմ կիրառվող պատժամիջոցները կարող են խստացվել:

ՄԱԳԱՏԷ-ի զեկուցագրում նշվում է, որ չնայած Իրանում միջուկային զենքի մշակման նշաններ չեն հայտնաբերվել, այդուհանդերձ, որոշ ժամանակ է հարկավոր, որպեսզի հնարավոր լինի վերջնական հետեւություններ անել երկրի միջուկային ծրագրի խաղաղ բնույթի վերաբերյալ:

Զեկուցագրի հեղինակներն ընդգծում են, որ մինչեւ վերջերս Իրանը տվյալ բնագավառում թաքցնում էր սեփական գործունեությունը եւ չէր կատարում իր ստանձնած պարտավորություններից շատերը: Թեեւ մեծ մասամբ խոսքը վտանգավոր նյութերի փոքր քանակությունների մասին է, սակայն երկյուղներ կան, թե իրանցի մասնագետները ծանոթ են միջուկային նյութերի հարստացման ու վերամշակման գործընթացներին:

Իրանի ազգային անվտանգության բարձրագույն խորհրդի քարտուղար Հասան Ռուհանին երկուշաբթի օրը Մոսկվայում հայտարարել էր, որ իր երկիրն ընդհատում է սեփական միջուկային ծրագիրը եւ ստորագրում միջուկային զենքը չտարածելու պայմանագրի հավելյալ համաձայնագիրը:

Մշակույթ

Քրիստոնեական ավանդույթի միասնությունը

«Հիլիարդ անսամբլը» Հայաստանում

Քրիստոնեական աշխարհահռչակ համույթի Հայաստան գալը իրադարձություն է, որը նշանակությամբ համարժեք է քրիստոնեական տարբեր ուղղությունների միջազգային համագումարին. երկու դեպքում էլ նպատակը քրիստոնեական ավանդույթների միասնությունն ու համախմբումն է: Հազարամյակներ շարունակ մարդկության հոգեւոր մշակույթի աղբյուր հանդիսացող Աստծո խոսքը ձեւավորել է յուրաքանչյուր ազգի համար անհատական գեղարվեստական արժեքներ:

Երկրագնդի տարբեր անկյուններում դրանց ընկալման մեկուսացվածությունը ժամանակակից մարդուն խանգարում է ըմբռնել ազգերի հոգեւոր ձգտումների ընդհանրությունը, ազգեր, որոնք անընդգրկելի մշակութային տարածքում մշակում են մեկ պարտեզ, մեկ աշխարհ:

Անգլիական վոկալ համույթը դասվում է նրանց թվին, ովքեր ձգտում են նվազեցնել ազգային գեղարվեստական արժեքների մեկուսացման աստիճանը: Իր երգացանկում այն ընդգրկում է զանազան ժամանակաշրջաններ, կոմպոզիտորական դպրոցներ ու ոճեր, որոնք մարդկության կրոնական-հոգեւոր միասնական ժառանգության տարբեր ոլորտներն են: Գործունեության 30 տարում «Հիլիարդ անսամբլը» համաշխարհային կատարողական արվեստում հաստատել է իր տեղը որպես երգիչների առաջնակարգ կոլեկտիվ, որոնք (վերականգնման կամ ոճավորման միջոցով) վերածնում են Միջնադարի եւ Վերածննդի դարաշրջանի երաժշտության վոկալ նկարագիրը: Հայաստանյան համերգներում կատարվեցին 16-րդ դարի ականավոր վարպետների ստեղծագործություններ: Դրանք են պոլիֆոնիայի այսպես կոչված խիստ ոճի ներկայացուցիչ Օռլանդո դի Լասսոն (1532-1594), իտալական պոլիֆոնիկ դպրոցի ղեկավար Ջովանի Պիեռլուիջի դա Պալեստրինան (1525-1594) եւ էլիզաբեթյան ժամանակաշրջանի խոշորագույն կոմպոզիտոր Թոմաս Թալլիսը (մոտ 1505-1585), որը 1575 թ. ականավոր կոմպոզիտոր Ուիլյամ Բյորդի հետ Անգլիայում առաջին անգամ լույս ընծայեց «Cantiones Sacrae» («Սրբազան երգասացություններ»)՝ իր լատինական մոտետների ծաղկաքաղը:

«Հիլիարդ անսամբլի» կազմի մեջ են հրաշալի երգիչներ Դեւիդ Ջեյմսը (կոնտրատենոր, տենոր, ալտինո), Ռոջերս Քովեյ-Քրամփը (տենոր), Սթիվեն Հարոլդը (տենոր), Գորդոն Ջոնսը (բարիտոն) եւ հայաստանյան հյուրախաղերի հրավիրված Դեւիդ Բիվենը (բաս): Երեւանում՝ ֆիլհարմոնիայի փոքր դահլիճում համերգի ժամանակ նրանց ներկայացրած եվրոպական պոլիֆոնիայի վարպետների երաժշտության հարուստ ծրագիրն ավարտվեց Պալեստրինայի «Բաբելոնի ջրերի մոտ» տոնական-հրճվալից երգասացությամբ, իսկ համերգի երկրորդ մասը Սբ. Էջմիածնի Մայր տաճարում, Գ. Ջոնսի հիանալի մենակատարման լատինական լամենտացիայով զարդարված հայ ունկնդրի առջեւ բացահայտեց անգլիացի Թ. Թալլիսի երաժշտական ֆենոմենը: Համույթը 16-րդ դարի ազգային երաժշտության առաջնորդ Թալլիսին ներկայացրեց նրա «Երեմիա մարգարեի ողբը» ծավալուն մոտետի երկու մասերի կատարմամբ, որոնք տպավորություն գործեցին ինչպես հմուտ բազմաձայնային տեխնիկայով, այնպես էլ ներքին էներգիայի ոճով:

Երկու համերգներում էլ առաջին մասը նվիրված էր հայկական շարականներին, որոնց բազմաձայնային մշակումն իրականացրել է Կոմիտասը (1869-1935): Ըստ էության, Մովսես Խորենացու (5-րդ դար), Ներսես Շնորհալու (12-րդ դ.), Մխիթար Այրիվանեցու, Հովհաննես Երզնկացու (13-րդ դ.) եւ հայ մյուս օրհներգագիրների շարականները Կոմիտասի համար լոկ մեղեդային-թեմատիկ աղբյուր են եղել երգչախմբային ինքնուրույն բազմաձայն ստեղծագործություն կերտելիս:

«Հիլիարդ անսամբլը» կատարեց Կոմիտասի 11 հոգեւոր խմբերգ, որոնցից ութն օգտագործված են Սբ. Պատարագի երգեցողություններում: Ծրագրի հայկական մասը կառուցելով որոշակի սյուժեի ձեւով՝ սկսելով «Տէր, ողորմյա» աղաչանքի շարականից եւ ավարտելով «Բազմություն հրեշտակաց» եւ «Ալելուիա. լերինք» գործերով եւ կենտրոնում դնելով լուսապայծառ «Ամեն. Հայր Սուրբը», անգլիացի երգիչները ծրագրին տվեցին համերգային ավարտունություն: Համույթի կողմից Կոմիտասի կատարման բուն փաստը պատմական է: Բացի դրանից, Սաղմոսավանքում Կոմիտասի մեծ թվով ստեղծագործություններ ձայնագրելով, «Հիլիարդ անսամբլը» դրանով իսկ նոր ուղիներ բացեց Կոմիտասի հանճարեղ ժառանգության միջազգային տարածման համար: Մի՞թե դա լավագույն նվերը չէ Սբ. Էջմիածնի տաճարի 1700-ամյակը տոնող Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցուն:

«Հիլիարդ անսամբլը» Կոմիտասի գործերի կատարման մեջ ներածեց երգի եւ ոճավորման անհատական ձեւ: Համույթին բնորոշ զգացումների խստությունը, անխռովությունը եւ ոգու հանդարտությունը, որոնք համապատասխանում էին տարածության միասնության, ասես որմնանկարային լուծմանը, Կոմիտասի երաժշտության մեջ ընդգծեցին դրա հին ակունքները: Մերթ տոնային փոփոխականությունը, մերթ էլ առանձին հնչյունների ձգվածությունը կամ ակորդների սլացիկությունը շեշտող անգլիացի երգիչների համաչափ երգեցողությունը հիացնում էր երանգավորման եւ համույթային զուգակշռության բարձր կուլտուրայով: Ինչպես հայկական, այնպես էլ արեւմտաեվրոպական երաժշտության կատարման ընդհանուր խաղաղ բնույթը թույլ է տալիս այն անվանել զղջման երգասացություն: Ապաշխարանքի ոգին՝ քրիստոնեության արմատը, համերգասրահում հաստատվեց անմիջապես առաջին իսկ հնչյուններից: Եվ երեւանցի ունկնդիրը դրա համար երախտապարտ էր համույթին:

«Հիլիարդ անսամբլի» գալուստն իրականացվեց «ՎԷՄ» ռադիոկայանի եւ անձամբ տեր Մեսրոպ քահանա Արամյանի նախաձեռնությամբ, որը Երեւանում ղեկավարում է Աստվածաբանական կենտրոն, «Թուֆենկյան» ընկերության հովանավորչությամբ: Խանդավառ ընդունելությունը նոր նախաձեռնությունների, վերջին տարիների զգալիորեն աշխուժացած հայ-քրիստոնեական մշակութային հետագա շփումների հույս է տալիս:

ՄԵԼԻՏԻՆԱ ՍԱՐԳՍՅԱՆ,
Արվեստագիտության դոկտոր

Դերասանուհու գրիչն ու բեմական հմայքը

Եղիշե Չարենցի անվան գրականության եւ արվեստի թանգարանում անվանի դերասանուհի Անահիտ Թոփչյանը վերջերս ներկայացավ «Աստ հանգչի» մոնոդրամով:

–Դերասանը երջանիկ է բեմում, –ասում է մոնոդրամի հեղինակն ու դերակատար Անահիտ Թոփչյանը: - Երջանիկ է, որովհետեւ ազատագրվում է ինքն իրենից: Նա ազատ է զգալ եւ խոսել՝ ինչ ուզում է: Այն, ինչ չէր համարձակվի ասել ու անել իր անունից, ասում եւ անում է իր հերոսի անունից: Նա երջանիկ է բեմում, քանզի ազատ է, թեպետ այդ ազատությունն, ավա՜ղ, երեւակայական է:

Անահիտ Թոփչյանի արվեստի պրոֆեսիոնալ բարձր մակարդակն արտահայտված է թատերական արվեստում, նրա բեմական գործունեությունը բոլորին է հայտնի: Հետաքրքիր մտածողությամբ, ինքնատիպ ոճով, անմիջականությամբ, հմայքով, խորիմաստ երեւակայությամբ օժտված դերասանուհին, ունենալով թատերական արվեստի հարուստ փորձ, այսօր նաեւ գրական գործունեություն է ծավալել:

«Աստ հանգչի» մոնոդրամը զետեղված է Անահիտ Թոփչյանի հեղինակած «Լեդի բոմժ» ժողովածուում: Մանրապատումների այս ժողովածուն հանրածանոթ դերասանուհու գրական դեբյուտն է առանձին գրքով, որը յուրօրինակ ստեղծագործական արդյունքն է Փարիզում անցկացրած տարիների: Պատմվածքների հիմնական հերոսը տարբեր ժամանակներում տարբեր երկրներից, ուղղակի եւ փոխաբերական իմաստով, տեղահանված մարդն է՝ առանց կայուն հասցեի Լեդի Բոմժը, որն ընկած է երկու դաժան աշխարհների միջեւ: Դա մի անկախ վիճակ է՝ լեցուն ոչ միայն ողբերգություններով, ոչ միայն ծիծաղաշարժ եւ անհեթեթ իրադրություններով, այլեւ իր արժանապատվությունը եւ մարդկային դիմագիծը պահպանելու տեւական, հուսահատ, բայց անզիջում պայքարով:

Գրողից մեծ արիություն է պահանջվում ճշմարտությունն ասելու համար, քանզի նա ինքն է ստեղծում իր հերոսին: Նա ինքն է ստեղծում իր ազատությունը, իր երջանկությունն ու դժբախտությունը, գրում է դերասանուհի-արձակագիրը, իսկ Թոփչյանի հերոսուհին կրկնում է. «Ամբողջ քո երջանկությունը եւ դժբախտությունը քո մեջ է միայն: Բայց կարեւորը ոգին չկորցնելն է: Երբ ոգին դադարում է գործել, սկսվում է կործանումը... Պատրանքների կործանումը»:

Անահիտ Թոփչյանը հոգեբանական նուրբ անցումների վրա է կառուցել իր մարմնավորած կնոջ կերպարը, նրբորեն բացելով հերոսուհու կյանքի տխուր-ուրախ էջերը, այն տրամադրում է մտածելու հոգեբանական մեծ դրսեւորումների, կնոջ կերպարի մասին, որն աչքի է ընկնում մարդկային հարաբերությունների նրբին ոլորտները թափանցելու, կնոջ բնավորության թաքուն շերտերը պեղելու եւ առհասարակ բեմադրությունը ըմբռնելու կարողությամբ: Թոփչյանի դերակատարումը կայացավ ոչ թե բեմում, այլ հանդիսականի հոգում, որն էլ պայմանավորված է դերասանուհու տաղանդով, նրա երեւակայության ուժով:

ԱՐՓԻՆԵ ՍԱԼԻՆՅԱՆ

ՍԱՐԵ

Նոյեմբերի 8-ին Հայաստանի նկարիչների միության ցուցասրահում բացվեց փարիզաբնակ մեր հայրենակցուհի Եվգենյա Սարգսյանի (Սարե) ստեղծագործությունների անհատական ցուցահանդեսը: Սարեին դեռեւս չճանաչողների համար բացառիկ առիթ է ներկայանում հայտնագործելու նրա արվեստը: Դա լավագույն հնարավորություն է թեկուզ մի պահ կտրվելու առօրյա ննջից եւ ներծծելու մի քիչ թարմ օդ:

«Նրա խոսքը հասկանալի եւ մատչելի է բոլորին, թեեւ պարունակում է, անշուշտ, բազմաթիվ պայմանանշաններ: Պայմանանշանները երկրորդական մակարդակի վրա են եւ հայտնաբերվում են միայն ավելի սեւեռուն դիտելիս, թույլ տալով, որ նկարչի հաղորդած հիմնական ասելիքը տեղ հասնի պարզ եւ ընկալելի», այսպես է Սարեի մասին գրում ֆրանսիացի արվեստագետ-քննադատ Քրիստիան Ժերմակը: Պայմանանշանը Սարեի մոտ կարելի է նույնիսկ «շինարարական աղյուս» համարել, որ մեծ ճաշակով ընտրված ու տեղադրված է: Ինչ վերաբերում է խոսքի պարզությանը, ապա այստեղ կա մեծ գաղտնիք, որը վկայում է արվեստագետի անկեղծության եւ օժտվածության մասին: Անգամ կրավորական դիտողին ինչ որ հրաշքով փոխանցվում են Սարեի կերպարների շուրջ անհրաժեշտ գիտելիքներն ու զուգորդությունները: Նա հաճախ պարզապես «լսելի» ռեպլիկներով է օժտում իր հերոսներին: Նույնիսկ լրագրային արտապատկերից կարծես հնչում է (տես՝ «Կիրակի», Ա.Դ.). «Չլիներ այս կիրակին: Ինչո՞ւ են մեր ծնողներն իրենց ծնողական պարտքը տեսնում ամեն կիրակի մեզ այս անիմաստ ու ձանձրալի զբոսանքներին տանելու մեջ»: Իսկ «Կառնավալ» շարքի անանուն գեղեցկուհիներից մեկը դժգոհ փնթփնթում է. «Գոնե փեշս լրիվ նկարեր: Էնպես է նկարել, որ չեմ էլ կարող պտտվել»:

«Աչքերը չեն տեսնում, աչքերը գիտեն», ասում է իտալացի բանաստեղծներից մեկը: Այս պարագայում նույնը կարելի էր ավելացնել ականջ-ընկալման մասին:

Թափանցող հայացքով նկարչուհին բացում է մարդկային բնության խոր շերտեր, ուր քիչ չէ զավեշտական թվացողը: Զավեշտը, սակայն, հեռավորություն պահելու, այլ ոչ թե խորամուխ լինելու եւ ուսումնասիրելու համար է: Իսկ խորանալիս՝ կա ծեծկված, հաջողակ, կամ հազար ուրիշ տիպի մարդը, որն ամեն կոնկրետ իրադրությանը հակազդում է իր ողջ կյանքի նախապատմությունից ելնելով եւ, հենց այդ պատճառով, հաճախ թվում «իրավիճակին ոչ լիովին համապատասխանող», կամ զավեշտական: Սարեն ցույց է տալիս զավեշտական թվացող մարդուն այնպես, ինչպիսին բնությունը եւ հանգամանքները ձեւավորել են նրան, հասկանալով իր հերոսին, առանց ծաղրի եւ առանց կշտամբանքի:

Սարեի ուշադրության կիզակետում կինն է, որի մարմնի՝ հոլիվուդյան չափանիշներից շեղումները նկարչուհին հասցնում է գրոտեսկի՝ ցույց տալու համար, որ կնոջ իրական գեղեցկությունն այդ «չափանիշների» մեջ չէ: Իտալացի արվեստագետ-քննադատ Անտոնիո Խոսե Դոմինգեսը գրում է. «Սարեի ստեղծագործություններում կինը իդեալականացված կերպար չէ: Իր «ձեւախախտված» մարմնով նա կարծես կանգնած լինի գոգավոր հայելու դիմաց: Նա, սակայն, դիտվում է գեղագիտական այնպիսի դիրքերից, ուր գրոտեսկը միայն միջոց է՝ մեզ վերադարձնելու համար կնոջ իրական եւ մարդկային կերպարը, որը զանգվածային TV եւ գովազդային կուլտուրան վաղուց ու համառորեն եղծում են»:

«Վառ գույների խաղի փոխարեն նկարչուհին գունային հավասարակշռության է հասնում մեղմ երանգների գործածմամբ, ինչպես դա անում էին Մեծ ֆլամանդացիները», գրում է Ժերմակը: Դասականների հետ համեմատությունը գալիս է լրացնելու Դոմինգեսը. «կինը ծաղկեփունջն այնպես է կրծքին սեղմել, ասես դա քնած երեխա լինի (տես՝ «Վարդագույն ծնեբեկը», Ա.Դ.): Ձեւերի եւ երանգների անսպասելի ընտրությունը նկարչուհուն թույլ է տալիս իր կերպարներին հաղորդել իմաստային մեծ բեռնվածություն, մի տեսակ սվաղելով էական տարբերությունները դասականների եւ պոստմոդեռնիստների միջեւ »:

Նույն Ժերմակը նշում է նկարչուհու ոճական յուրահատկություններից եւս մեկը. «Սարեն ներկայացնում է իր հորինած կերպարներն այնպիսի վայրերում, որոնք ձեւով, գույներով եւ բովանդակությամբ սազական են նրանց: Նկարի ներգործությունն ուժեղանում է»: Իհարկե, ուսադիրը չէ, որ գեներալ է դարձնում: «Առատության եղջյուրը» (տես՝ «Առատության եղջյուր», Ա.Դ.) չէ՞ր «մոլորվելու» եւ չէ՞ր շեղվելու իր «ճանապարհից», միաժամանակ որքան վճռականություն եւ ինքնավստահություն է հաղորդում նրան ճամփեզրին աճող ու նկարը հավասարակշռող փոքրիկ ծառը (որն, ի դեպ, տեսքից ուսադիր է հիշեցնում): Փակիր այն, եւ մեր նպատակամետ հսկան, այդ «բաբանը», այդ «շոգեքարշը» դառնում է գրված, անհավես, նույնիսկ մի տեսակ մրսած:

Սարեի հերոսները մերկ են դիտողի առջեւ, անպաշտպան, իրենք՝ իրենց խնդիրներով: Նման մերկությունը դիտողին էլ տրամադրում է բարեկամաբար՝ անկախ այն բանից դուր են գալիս այդ կերպարները դիտողին, թե ոչ: Նրանցից պարզապես կարող ես հոգնել, ինչպես կարող ես հոգնել բարեկամից ու նրա խնդիրներից: Բայց շուտով կարոտում ես:

Ուզում եմ այս ակնարկն ավարտել Քրիստիան Ժերմակից եւս մեկ մեջբերումով, որին լրիվ համամիտ եմ. «Սարեի ամեն մի գործ կերպարվեստի այնպիսի արժեք է, որ կարող է տեղ գրավել ամենաառաջնակարգ հավաքածուներում»:

ԱՐՄԻՆԵ ԴԱԼԼԱՔՅԱՆ

Սարեի ցուցահանդեսների ցանկը

Երեւանի Գեղարվեստաթատերական ինստիտուտի շրջանավարտ Եվգենյա Սարգսյանն աշխատել է որպես ձեւավորող-բեմադրիչ Երեւանի Ստանիսլավսկու անվան դրամատիկական թատրոնում, եղել է Երեւանի պետական երիտասարդական թատրոնի բեմադրությունների գլխավոր նկարիչը: 1979-1991 տարիներին տարբեր երկրներում ձեւավորել է ավելի քան 40 ներկայացումներ: Աշխատել է նաեւ կինոյում:

Ստորեւ՝ Ե.Սարգսյանի անհատական ցուցահանդեսների ցանկը.

1984 Թատերական գործիչների միություն, Երեւան
1987 Նկարիչների միություն, Երեւան
1987 Նկարիչների միություն, Բիդգոժ, Լեհաստան
1988 Փորձարարական թատրոն, Երեւան
1988 Թատերական գործիչների միություն, Գդանսկ, Լեհաստան
1992 «Հուշեր», Գալերի Լե Սան, Փարիզ
1993 «Կիսեվեն բարդություններ...», Գալերի Լե Սան, Փարիզ
1994 «Մոնոտիպեր «94»», Գալերի Լե Սան, Փարիզ
1995 «Դեմքեր...», Նկարչի կենտրոնական տուն, Մոսկվա
1996 Ֆրանսիս Պուլենկ մունիցիպալ երաժշտանոց, Փարիզ
1998 Ֆրանսիս Պուլենկ մունիցիպալ երաժշտանոց, Փարիզ
1999 Լոռենցի Ադամանդի կենտրոն, Փարիզ
2000 ԳՐԱՖ գալերի, Հայդելբերգ, Գերմանիա
2003 Կարմեն Կասսե Գալերի, Փարիզ

Սարեի ստեղծագործությունները մասնակցել են խմբակային շուրջ չորս տասնյակ ցուցահանդեսների Ֆրանսիայում, Ռուսաստանում, Հայաստանում, Վրաստանում, Գերմանիայում, Ավստրիայում եւ Պորտուգալիայում

Ծանրորդները սկսում են մրցավեճը

Նոյեմբերի 14-ին Կանադայի Վանկուվեր քաղաքում մեկնարկում են ծանրամարտի աշխարհի կանանց եւ տղամարդկանց առաջնությունները: Բացի առաջնության պարգեւներից, ծանրորդները կվիճարկեն նաեւ Աթենքի օլիմպիադայի ուղեգրերը: Այս հանգամանքն, ինչ խոսք, ավելի է սրելու մրցակցությունը խաղարկվող մեդալների համար: Ուղեգրերի բաշխումը կատարվելու է ելնելով թիմային պայքարի արդյունքներից: Թիմային հաշվարկով 1-6-րդ տեղերը զբաղեցրած հավաքականներն իրավունք կստանան օլիմպիական խաղերում մրցահարթակ դուրս բերելու 6-ական ծանրորդի: 7-13-րդ տեղերը զբաղեցրած թիմերի կազմերում կարող են օլիմպիադային մասնակցել 5-ական մարզիկներ: 14-20-րդ տեղերն իրավունք են տալիս Աթենք մեկնել 4-ական ծանրորդով, 21-27-րդ տեղերը՝ 3-ական: Ընդհանուր առմամբ տղամարդկանց մրցաշարում կխաղարկվի օլիմպիական 120 ուղեգիր:

Կանանց մրցապայքարում 1-9-րդ տեղերը զբաղեցրած հավաքականներն Աթենքում ներկայացված կլինեն 4-ական մարզուհով, 10-14-րդ տեղերը՝ 3-ական, 15-17-րդ տեղերը՝ 2-ական: Ընդհանուր առմամբ Աթենքում օլիմպիական խաղերի պարգեւները կվիճարկեն 57 մարզուհիներ:

Հայաստանի ծանրամարտի հավաքականն աշխարհի հերթական առաջնությանը մասնակցելու է լրիվ կազմով: Մրցահարթակ դուրս կգան ութ ծանրորդներ: Երկամյա որակազրկումից հետո կրկին ՀՀ հավաքականում է ընդգրկվել Սիդնեյի օլիմպիադայի բրոնզե մեդալակիր Արսեն Մելիքյանը: 77 կգ քաշային ծանրորդը չնայած երկարատեւ բացակայությանը, մարզիչների հավաստմամբ, պատրաստ է մրցավեճի բռնվել առաջնության պարգեւների համար: Քաշային այդ կարգում հավաքականում ընդգրկված են նաեւ Գեւորգ Ալեքսանյանն ու Գեւորգ Դավթյանը: Նրանցից մեկը պետք է հանդես գա մինչեւ 85 կգ ծանրորդների մրցավեճին: Դա կորոշվի մրցումների վայրում: Իհարկե, մեր հավաքականի մարզիչների գլխավոր հույսն աշխարհի ու Եվրոպայի առաջնությունների բազմակի մրցանակակիր, գերծանր քաշային Աշոտ Դանիելյանն է: Քաշային մյուս կարգերում մրցահարթակ դուրս կգան Ռաֆիկ Չախոյանը (105 կգ), Տիգրան Քամալյանը (85 կգ), Արթուր Դանիելյանը (69 կգ) եւ Արմեն Ղազարյանը (62 կգ): Մեր այս ծանրորդներն էլ աշխարհի պատանեկան եւ երիտասարդական առաջնությունների բազմակի մրցանակակիրներ են, ուստի նրանցից եւս սպասելիքները մեծ են: **«Ազգի»** թղթակցի հետ զրույցում ծանրամարտի հավաքականի գլխավոր մարզիչ, օլիմպիական խաղերի չեմպիոն Օգսեն Միրզոյանը նշեց, որ խնդիր է դրվել ձգտել առավելագույն քանակի միավորներ վաստակելու, որպեսզի մեր ընտրանին Աթենքում ներկայացված լինի լրիվ կազմով: Դրա համար անհրաժեշտ է, որպեսզի հավաքականի անդամներից յուրաքանչյուրը պայքարի միավորների համար: Ըստ գլխավոր մարզչի, տղաները լավ մարզավիճակում են եւ ունակ են բարձր արդյունքներ ցույց տալու: Մեր հավաքականի հիմնական մասը Վանկուվեր է մեկնել նոյեմբերի 6-ին: Ավելի ուշ՝ նոյեմբերի 14-ին նրանց կմիանա գերծանր քաշային Աշոտ Դանիելյանը: Մրցումները կավարտվեն նոյեմբերի 22-ին:

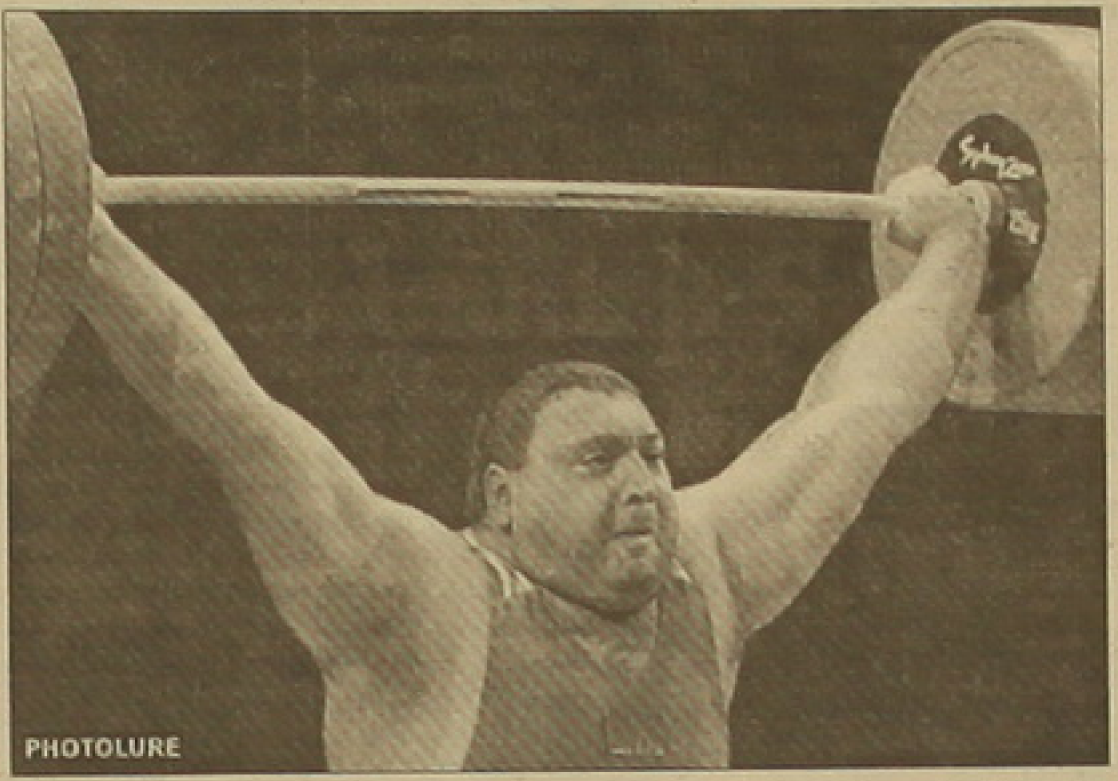

Հայ ծանրորդների առաջատար Աշոտ Դանիելյանը:

Ռիվալդոն կլքի «Միլանը»

«Միլանի» բրազիլացի կիսապաշտպան Ռիվալդոն շարունակում է նոր ակումբի որոնումները: Հիշեցնենք, որ նա դժգոհ լինելով թիմում իր վիճակից (հազվադեպ էր ընդգրկվում թիմի կազմում) խզել էր պայմանագիրը, սակայն հետո փոխեց մտադրությունը եւ որոշեց մնալ «Միլանում» մինչեւ հունվար, երբ կրկին կբացվի տրանսֆերային շրջանը: Այդ ընթացքում ըստ բրազիլական լրատվամիջոցների, Ռիվալդոն 5 առաջարկ է ստացել: Անգլիական «Լիվերպուլն» ու «Տոտենհեմը», իսպանական «Վալենսիան» ու «Դեպորտիվոն» ցանկանում են իրենց կազմում ընդգրկել Ռիվալդոյին: Բրազիլացին շահավետ առաջարկ է ստացել նաեւ Քաթարից, որի ակումբներում ներկայում հանդես են գալիս համաշխարհային մի շարք նախկին «աստղեր»:

1 մլն դոլար Չիկուի համար

Մոսկվայի ԲԿՄԱ-ն պատրաստ է 1 մլն դոլար վճարել Բուխարեստի «Դինամոյի» եւ Ռումինիայի հավաքականի 20-ամյա կիսապաշտպան Ցանիս Չիկուի համար, որով նախկինում հետաքրքրվում էր Միլանի «Ինտերը»: Համաձայն Չիկուի պայմանագրի, եթե որեւէ ակումբ նրա համար 1 մլն դոլար առաջարկի, ապա ակումբը պարտավոր է ֆուտբոլիստին չխոչընդոտելու այլ ակումբ տեղափոխվելու հարցում: «Շախտյորի» հետ ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի 1/64 եզրափակիչի պատասխան հանդիպումից առաջ Չիկուի աշխատավարձը 3600 դոլարից բարձրացրին մինչեւ 30 հազար դոլար՝ պայմանագիրը երկարաձգելով եւս 3 տարով: Վերջերս Չիկուն իր նորամուտը նշեց Ռումինիայի ազգային հավաքականում՝ խաղադաշտ դուրս գալով Ճապոնիայի ընտրանու հետ խաղում:

Կարեւորը մասնակցությունն էր

ԵՊԵՀ-ի մարզադահլիճում տեղի ունեցավ սպորտլանդիա՝ «Ճանաչենք կարմիր խաչը» խորագրով: Այն կազմակերպվել էր «Հայկական կարմիր խաչ» ընկերության Կենտրոն համայնքի ճյուղային կազմակերպության կամավորների նախաձեռնությամբ: Մրցումներին մասնակցում էին Երեւանի կենտրոն համայնքի Տ. Շեւչենկոյի անվան թիվ 42 դպրոցի «Բազե», Մ. Նալբանդյանի անվան թիվ 33 դպրոցի «Կայծակ» եւ Ա. Պուշկինի անվան թիվ 8 դպրոցի «Star» թիմերը: Ինչպես նշեց «Հայկական կարմիր խաչ» ընկերության Կենտրոն համայնքի ճյուղային կազմակերպության լրատվության գծով հրահանգիչ Լուիզա Աբրահամյանը, թիմերում ընդգրկվել էին 5-8-րդ դասարանների առավել ակտիվ աշակերտները:

– Մինչ միջոցառումը, մենք տնօրենների թույլտվությամբ նախապես լուսաբանման աշխատանքներ ենք իրականացրել ընտրված դպրոցներում: Ներկայացրել ենք կարմիր խաչի ստեղծման պատմությունը, միջազգային շարժումը եւ բանավոր հարցերի միջոցով կատարել ենք ընտրություն աշակերտների միջեւ: Դրանից հետո մեր կամավորները մեկ ամիս շարունակ՝ շաբաթը մի քանի անգամ երեխաների հետ պարապել ենք նախատեսված մարզական խաղերի ծրագրով:

Իսկ Հայկական կարմիր խաչի մարզային կազմակերպության գործադիր տնօրեն Արմեն Հովհաննիսյանն ավելացրեց.

– Մեր նպատակն է տարածել կարմիր խաչի միջազգային շարժման սկզբունքները, որոնք կօգնեն երեխաներին կյանքում լինել բարի, մարդասեր եւ հասարակությանն օգտակար: Մենք շփվելու, իրար ճանաչելու, մրցակցելու հնարավորություն ենք ստեղծում: Այստեղ կարեւոր չէ, թե ով կհաղթի, կարեւորը դպրոցների համախմբումն է: Նման միջոցառումներ մենք պարբերաբար կազմակերպել ենք, որովհետեւ ունենք երիտասարդական ծրագրեր, որտեղ առաջիկայում կընդգրկենք նաեւ ուսանողներին: Փաստորեն, մենք փորձում ենք հայեցի եւ ճիշտ դաստիարակել ապագա սերնդի ներկայացուցիչներին:

Միջոցառման ընթացքում տարբեր մարզական խաղերի միջոցով իրենց ուժերը չափեցին մասնակիցները, որոնց արդյունքները գնահատեցին արդեն 8 տարվա փորձ ունեցող ժյուրիի անդամները: Մրցումներն ուղեկցվում էին «Վալենսիա» շոու-բալետի գեղեցիկ կատարումներով եւ հանդիսատեսի հետ անցկացվող խաղ-հարցերով, որոնք վերաբերում էին կարմիր խաչի պատմությանը: Հաղթող ճանաչվեց Երեւանի Մ. Նալբանդյանի անվան թիվ 33 միջնակարգ դպրոցի «Կայծակ» թիմը: Երկրորդ տեղում էր Տ. Շեւչենկոյի անվան թիվ 42 դպրոցի «Բազե» թիմը, 3-րդն Ա. Պուշկինի անվան թիվ 8 դպրոցի «Star» թիմն էր:

Միջոցառման հովանավորները բոլորի համար էլ պատրաստել էին մրցանակներ: Չնայած Տ. Շեւչենկոյի անվան թիվ 42 դպրոցի աշակերտները հեռացան փոքր-ինչ նեղացած, սակայն, ինչպես հավելեց Լուիզա Աբրահամյանը, կարեւորը մասնակցությունն է եւ ոչ թե հաղթանակը:

ԱՆՆԱ ԳԶԻՐՅԱՆ
ՕՍԱՆԱՐ ՄՈՍՈՅԱՆ

ՍԱՄԲՈ

Սուրեն Մեքինյանն աշխարհի փոխչեմպիոն

Սանկտ Պետերբուրգում անցկացված սամբո ըմբշամարտի աշխարհի տղամարդկանց 27-րդ առաջնությունում Հայաստանի վեց պատվիրակներից բոլորից հաջող ելույթ ունեցավ գյումրեցի Սուրեն Մեքինյանը: 62 կգ քաշային սամբիստների մրցավեճում Մեքինյանը հասավ մինչեւ եզրափակիչ, որտեղ զիջեց ռուսաստանցի Դենիս Մուխինին: Աշխարհի առաջնությունում բոլորից հաջող հանդես եկան տանտերերը՝ ռուսաստանցի սամբիստները: Թիմային հաշվարկով Ռուսաստանի հավաքականը նվաճեց 4 ոսկե եւ 3 արծաթե մեդալ եւ դարձավ հաղթող: Բացի Մուխինից, ռուսներից ոսկե մեդալների արժանացան Մխաչբի Այլախովը (52 կգ), Ասլան Ունաշխոտլովը (90 կգ) եւ Մուրատ Հասանովը (100 կգ):

Նորայր Բախտամյանը լավագույն տասնյակում

Շվեդիայի Գյոթեբորգ քաղաքում անցկացված հրաձգության աշխարհի առաջնությունում դիպուկ կրակոցներով աչքի ընկավ Նորայր Բախտամյանը: Օդամղիչ ատրճանակով նա 10 մ հեռավորությունից 60 կրակոց մրցաձեւում վաստակեց 580 միավոր: Այդ արդյունքը մրցաշարի 72 մասնակիցների մեջ 10-րդն էր: Անշուշտ, հայ հրաձիգի ելույթն արժանի է դրվատանքի: Նշենք, որ Նորայր Բախտամյանը հայ մարզիկներից առաջինն է, որ դեռեւս անցյալ տարի լրացրել է օլիմպիական վարկանիշը եւ Աթենքի օլիմպիական խաղերում հանդես գալու իրավունք է ձեռք բերել: Այնպես որ, աշխարհի առաջնությունը հայ հրաձիգի համար օլիմպիադային նախապատրաստվելու հերթական հնարավորությունն էր:

Նալբանդյանը հաջող մեկնարկեց

Հյուստոնում իրենց մրցավեճն են սկսել աշխարհի 8 ուժեղագույն թենիսիստները, որոնք վիճարկում են ոչ պաշտոնական չեմպիոնի կոչումը: Մասնակիցները նախնական փուլում բաժանվել են երկու խմբի: Մրցանակային ընդհանուր հիմնադրամը 3,7 մլն դոլար է: «Կապույտ» խմբում ընդգրկված են Ռոժե Ֆեդերերը (Շվեյցարիա), իսպանացի Խուան Կառլոս Ֆերերոն, ամերիկացի Անդրե Աղասին եւ արգենտինացի Դավիթ Նալբանդյանը: «Կարմիր» խմբում պայքարի մեջ կներգրավվեն արգենտինացի Գիլյերմո Կորիան, գերմանացի Ռայներ Շուլլերը, ամերիկացի Էնդի Ռոդիկը եւ իսպանացի Կառլոս Մոյան: Առաջինը պայքարի մեջ ներգրավվեցին «կապույտ» խմբի մասնակիցները: Մրցաշարը հաջող սկսեց Դավիթ Նալբանդյանը, որը հաղթեց Ֆերերոյին (6-3, 6-1): Իսկ ահա Աղասին անհաջող խաղաց՝ զիջելով Ֆեդերերին (7-6, 3-6, 6-7):

Ուժեղագույնը կրկին Կլիյստերսն է

Բելգիացի թենիսիստուհի Կիմ Կլիյստերսը երկրորդ տարին անընդմեջ հաղթող է ճանաչվում կանանց թենիսի աշխարհի ոչ պաշտոնական առաջնությունում: Եթե անցյալ տարի Ուիլյամս քույրերի նկատմամբ տարած հաղթանակները մեծ անակնկալ էին համարվում, ապա այս անգամ նա համարվում էր հաղթողի գլխավոր հավակնորդներից մեկը: Եվ բելգիացի թենիսիստուհին իրեն հիանալի դրսեւորեց Լոս Անջելեսի մրցաշարում՝ հաղթելով անցկացրած բոլոր 5 մրցախաղերում: Եզրափակիչում էլ նրա առավելությունը ֆրանսուհի Ամելի Մորեսմոյի նկատմամբ բացահայտ էր: Առաջին խաղափուլը Կլիյստերսը շահեց 6-2 հաշվով, իսկ 2-րդում մրցակցուհուն չթողեց գեթ մեկ միավոր վաստակել (6-0): Հաղթանակի համար Կլիյստերսը 1 մլն դոլար ստացավ: Մրցանակային այս հիմնադրամն ամենախոշորն է կանանց թենիսում: Ընդհանուր առմամբ ընթացիկ մրցաշրջանում բելգիացի թենիսիստուհին 4 մլն 29 հազար դոլար է վաստակել: Չնայած այս մեծ հաջողությանը, վաստակած միավորների քանակը չբավականացրեց, որպեսզի Կիմ Կլիյստերսը գլխավորի թենիսիստուհիների դասակարգման ցուցակը: Առաջին տեղում նրա հայրենակցուհի Ժյուստին Էնենն է:

Հայ ֆուտբոլիստների անհաջողությունը

Խորվաթիայում ավարտվեց ֆուտզալի աշխարհի 2004 թ. առաջնության ընտրական մրցաշարը, որի մասնակիցների թվում էր նաեւ Հայաստանի հավաքականը: Մեր թիմի մրցակիցներն էին Խորվաթիայի եւ Հունգարիայի հավաքականները: Հայ ֆուտբոլիստներն անհաջող հանդես եկան ընտրական 8-րդ խմբում՝ տանուլ տալով երկու հանդիպումներն էլ: Առաջին խաղում Հայաստանի հավաքականը 2-9 հաշվով զիջեց խորվաթներին, հաջորդ հանդիպումը տանուլ տվեց հունգարներին (2-5): Խմբի հաղթող դարձան հունգարացիները, որոնք հայերին պարտության մատնելուց զատ առավելության հասան նաեւ վերջին եզրափակիչ մրցումների անփոփոխ մասնակից Խորվաթիայի հավաքականի նկատմամբ (7-5): Անհաջողության մատնվեց նաեւ Ռուսաստանի ընտրանին, որը չկարողացավ հաղթահարել ընտրական առաջին փուլի արգելքը: Ընտրական 3-րդ խմբում ռուսները գրավեցին 2-րդ տեղը՝ ուղեգիրը զիջելով Բոսնիայի եւ Հերցեգովինայի հավաքականին: Ընտրական մյուս խմբերում հաղթողներ ճանաչվեցին Սլովենիայի, Իտալիայի, Ուկրաինայի, Բելառուսի, Պորտուգալիայի, Լեհաստանի, Չեխիայի եւ Իսպանիայի ֆուտբոլիստները:

Ֆուտզալի աշխարհի 2004 թ. առաջնությունն անցկացվելու է Թայվանում:

Իտալացիները սպառնում են գործադուլով

Իտալական ֆուտբոլում նոր կոնֆլիկտ է հասունանում կապված խաղերի հեռարձակման իրավունքի վաճառքի հետ: Իտալական 5 ակումբներ՝ «Պերուջան», «Էմպոլին», «Բրեշիան», «Անկոնան» եւ «Կյեւոն» սպառնում են նոյեմբերի 22-ին գործադուլ սկսել եւ խաղադաշտ դուրս չգալ, եթե Gioco Calci ընկերությունը չվճարի պայմանագրով նախատեսված գումարները: Հինգ ակումբների ղեկավարների ստորագրությամբ հայտարարությունում նշվում է, որ եթե ընկերությունը չկատարի դեռեւս ամռանը տրված խոստումը, ապա իրենք ստիպված են արգելել ֆուտբոլիստներին խաղադաշտ դուրս գալու:

ՀՀ Կենտրոնական բանկը 12.11.2003 թ. ժ. 9:00-ից սահմանում է արտարժույթի հետեւյալ հաշվարկային փոխարժեքները ու գնման եւ վաճառքի հետեւյալ գները

ISO-ի կոդը	Միավոր	Արտարժույթ	Հաշվարկային փոխարժեք	Գնում	Վաճառք
USD	1	ԱՄՆ դոլար	565.45	559.80	571.10
EUR	1	եվրո	650.10	646.20	654.00
RUR	1	ռուս. ռուբլի	18.97	17.80	20.10

ՀԱՅԽՆԱՅԲԱՆԿԸ

2003 թ. նոյեմբերի 10-ից գործողության մեջ է դնում ավանդների նոր տոկոսադրույքներ

Ավանդի տեսակը	Տարեկան տոկոսադրույքը	Մուծման նվազագույն չափը
ՀՀ դրամով		
Ցպահանջ	0.5	*
30 օր ժամկետով	6.0	AMD 50000
90 օր ժամկետով	7.6	AMD 50000
180 օր ժամկետով	9.0	AMD 50000
180 օր՝ եկամուտների ամենամսյա վճարման իրավունքով	8.5	AMD 250000
270 օր ժամկետով	8.8	AMD 50000
270 օր՝ եկամուտների ամենամսյա վճարման իրավունքով	8.3	AMD 250000
365 օր ժամկետով	8.5	AMD 50000
365 օր՝ եկամուտների ամենամսյա վճարման իրավունքով	8.0	AMD 250000
«Կուտակման-1» /365 օր/	7.5	AMD 10000
«Կուտակման-2» /270 օր/	8.5	AMD 10000
«Կուտակման-3» /180 օր/	8.0	AMD 10000
ԱՄՆ դոլարով		
Ցպահանջ	0.5	*
30 օր ժամկետով	4.5	USD 100
90 օր ժամկետով	7.0	USD 100
180 օր ժամկետով	8.0	USD 100
180 օր՝ եկամուտների ամենամսյա վճարման իրավունքով	7.5	USD 500
270 օր ժամկետով	7.0	USD 100
270 օր՝ եկամուտների ամենամսյա վճարման իրավունքով	6.5	USD 500
365 օր ժամկետով	6.5	USD 100
365 օր՝ եկամուտների ամենամսյա վճարման իրավունքով	6.0	USD 500
«Կուտակման-1» /365 օր/	5.5	USD 100
«Կուտակման-2» /270 օր/	6.2	USD 100
«Կուտակման-3» /180 օր/	6.0	USD 100
ՌԴ ռուբլով		
Ցպահանջ	0.5	*
90 օր ժամկետով	5.0	RUR 3000
Եվրոյով		
Ցպահանջ	0.5	EURO 100
30 օր ժամկետով	3.0	EURO 100
90 օր ժամկետով	4.5	EURO 100
180 օր ժամկետով	5.0	EURO 100
270 օր ժամկետով	4.5	EURO 100
270 օր՝ եկամուտների ամենամսյա վճարման իրավունքով	4.0	EURO 100
365 օր ժամկետով	4.0	EURO 100
365 օր՝ եկամուտների ամենամսյա վճարման իրավունքով	3.5	EURO 500
«Կուտակման-1» /365 օր/	3.0	EURO 100
«Կուտակման-2» /270 օր/	4.0	EURO 100
«Կուտակման-3» /180 օր/	3.5	EURO 100

ՀԱՅԽՆԱՅԲԱՆԿԸ

2003 թ. նոյեմբերի 10-ից մինչեւ դեկտեմբերի 31-ը գործողության մեջ է դնում հոբելյանական

«Հայխնայբանկ 80»

արտոնյալ տոկոսադրույքներով ավանդներ

Ավանդի տեսակը	Տարեկան տոկոսադրույքը	Մուծման նվազագույն չափը
ՀՀ դրամով		
180 օր ժամկետով	10.0	AMD 100000
270 օր ժամկետով	9.6	AMD 100000
365 օր ժամկետով	9.4	AMD 100000
ԱՄՆ դոլարով		
180 օր ժամկետով	8.4	USD 200
270 օր ժամկետով	7.8	USD 200
365 օր ժամկետով	7.2	USD 200

ՀԱՅԽՆԱՅԲԱՆԿԸ

▼ Մասնաճյուղերի կողմից տրամադրում է սպառողական վարկեր՝ ոսկյա իրերի գրավադրմամբ: Վարկավորումն իրականացվում է հետեւյալ պայմաններով՝

◆ սկսած 50 ԱՄՆ դոլարից՝ տարեկան 24-36 տոկոս տոկոսադրույքով, մինչեւ 175 օր մարման ժամկետով՝ գնահատված արժեքի մինչեւ 85-90 տոկոսը,

◆ գրավադրվող ոսկյա իրերը եւ զարդերն ընդունվում են որպես ջարդոն: Ըստ հարգերի մեկ գրամ ոսկին գնահատվում է հետեւյալ արժեքներով՝

585 հարգի- 5,5 ԱՄՆ դոլար
750 հարգի- 7,0 ԱՄՆ դոլար
860 հարգի- 8,0 ԱՄՆ դոլար
900 հարգի- 8,5 ԱՄՆ դոլար
958 հարգի- 9,0 ԱՄՆ դոլար
999 հարգի- 9,5 ԱՄՆ դոլար

▼ Մասնակցում է ԱՄՆ Գյուղդեպարտամենտի մարկետինգի աջակցության ծրագրի կողմից իրականացվող վարկային ծրագրին: Տրամադրում է վարկեր 1-3 տարի մարման ժամկետով, տարեկան 13 տոկոս տոկոսադրույքով:

▼ Իրականացնում է ֆակտորինգային գործառնություններ՝ ավտոմեքենաների, ռադիոտեխնիկայի կենցաղային եւ համակարգչային տեխնիկայի գնման նպատակով:

Ֆակտորինգային գործառնություններն իրականացվում են սահմանված չափով կանխավճարի մուծման դեպքում, հետեւյալ պայմաններով.

◆ մարման ժամկետը 9-30 ամիս (կախված գույքի տեսակից)

◆ տարեկան տոկոսադրույք 20-30 տոկոս (կախված գույքի տեսակից):

ՄՐՑՈՒԹԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐԻ ՀՐԱՎԵՐՔ

ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՓՈՔՐ ԴՐԱՄԱՇՆՈՐՀՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ   ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑՅԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԻ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների դեսպանատունը տեղեկացնում է 2004 ԱՄՆ հարկային տարվա ժողովրդավարության հանձնաժողովի փոքր դրամաշնորհների ծրագրի առաջին փուլի բացման մասին: Ծրագրի նպատակն է աջակցել ժողովրդավարության զարգացմանը, մարդու իրավունքների նկատմամբ հարգանքի ապահովմանն ու քաղաքացիական կրթության տարածմանը Հայաստանում:

Հիմնական պայմաններ

Ներկայացվող ծրագրերը պետք է վերաբերեն Հայաստանում քաղաքացիական հասարակության խթանմանը, ժողովրդավարական գործընթացների խորացմանը եւ մարդու իրավունքների նկատմամբ հարգանքի մեծացմանը: Ծրագրերը պետք է ուղղակիորեն կապված լինեն ժողովրդավարական հաստատությունների զարգացմանը եւ հստակորեն սահմանեն, թե առաջարկվող գործունեության արդյունքում ինչ որոշակի ժողովրդավարական զարգացումներ տեղի կունենան Հայաստանում:

Ծրագրի շնորհառուներ կարող են դառնալ հասարակական կազմակերպություններն ու անկախ լրատվամիջոցները, որոնց գործունեությունն ուղղված է այս նպատակների կենսագործմանը: Դրամաշնորհները չեն կարող օգտագործվել կուսակցական քաղաքական գործունեության նպատակով:

Դրամաշնորհների գերակշիռ մասի գումարը չի գերազանցի 10000 ԱՄՆ դոլարը, եւ միայն չափազանց լավ հիմնավորված ծրագրերի դեպքում կարող է տրամադրվել մինչեւ 24000 ԱՄՆ դոլար: Շնորհառուների կողմից համաֆինանսավորման աղբյուրների որոնման քայլերը ողջունելի են:

Դրամաշնորհները պետք է օգտագործվեն կոնկրետ ծրագրերի իրականացման համար: Ծրագրային առաջարկներում պետք է ներկայացվեն իրագործվելիք խնդիրները, ակնկալվող արդյունքները եւ շահառուների շրջանակը: Ծրագրերը պետք է համահունչ լինեն կազմակերպության երկարաժամկետ նպատակների հետ: Ծրագրում պետք է նշվի ծրագրային աշխատանքների ժամկետը (ծրագրի սկզբի եւ ավարտի ամսաթվերը), որը չի կարող գերազանցել մեկ օրացուցային տարին:

Անհրաժեշտ է ներկայացնել ծրագրային ծախսերին վերաբերող մանրամասն եւ իրատեսական բյուջե: Բյուջեն հաշվարկվում է ԱՄՆ դոլարով եւ պետք է հստակորեն կապված լինի նկարագրական առաջարկում ներկայացվող ծրագրային աշխատանքներին:

Ներկայացված առաջարկների գնահատման ժամանակ հաշվի է առնվում ծրագրի համապատասխանությունը ժողովրդավարության հանձնաժողովի դրամաշնորհային ծրագրի նպատակներին, նախանշված ծրագրային խնդիրների, գործունեության մատչելիության եւ շնորհառուների խմբի ընտրության նպատակահարմարությունը, ինչպես նաեւ հայտատու կազմակերպության կարողությունը՝ իրականացնելու առաջարկվող ծրագրային նպատակները:

Դեսպանատունը իրավունք ունի իրականացնել դրամաշնորհային միջոցների հաշվին իրականացվող ծրագրերի կամ գործողությունների ուղեկցում (մոնիտորինգ): Դրամաշնորհային միջոցների հաշվին ֆինանսավորվող ծրագրի ավարտին շնորհառուն դեսպանատանը պետք է ներկայացնի հաշվետվություն ծրագրի ընթացքի վերաբերյալ (ծրագրային հաշվետվություն) եւ ֆինանսական հաշվետվություն:

Հայտի ձեւերը կամ ծրագրի պայմանների մասին մանրամասն տեղեկություններ կարող եք ստանալ ԱՄՆ դեսպանատնից՝ ք. Երեւան, Բաղրամյան 18 հասցեով (հյուպատոսական մուտք), կամ կարող եք այցելել ԱՄՆ դեսպանատան ինտերնետային էջը՝ http://www.usa.am/announcements.html: Բոլոր հայտերը պետք է լրացվեն անգլերեն լեզվով եւ ներկայացվեն ԱՄՆ դեսպանատան Հասարակայնության հետ կապերի բաժին ոչ ուշ, քան 2003թ. դեկտեմբերի 10-ը (մինչեւ ժամը 17:30):

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ. Մրցույթին մասնակցել ցանկացող կազմակերպությունները հրավիրվում են մասնակցելու ս.թ. նոյեմբերի 18-ին ԱՄՆ դեսպանատանը ժամը 14:00-ին կայանալիք հանդիպմանը, որի ժամանակ կներկայացվեն ծրագրի կողմից առաջադրվող պահանջներն ու պայմանները: Հանդիպմանը մասնակցել ցանկացող բոլոր անձանց խնդրում ենք նախապես՝ մինչեւ նոյեմբերի 17-ի ժամը 12:00-ը, զանգահարել ԱՄՆ դեսպանատուն 524661 (+4434) հեռախոսահամարով եւ տեղյակ պահել իրենց մասնակցության մասին: Մասնակիցների անունները անհրաժեշտ են, որպեսզի դեսպանատան անվտանգության ծառայությունը նրանց թույլատրի մուտք գործել դեսպանատան տարածք: Հանդիպմանը կարող են մասնակցել միայն այն անձինք, ովքեր սահմանված ժամկետում զանգահարել են՝ հաստատելով մասնակցելու իրենց ցանկությունը եւ հայտնել են իրենց անունները: Հանդիպմանը խնդրում ենք ներկայանալ անձը հաստատող փաստաթղթով (լուսանկարով), որպեսզի Ձեզ թույլատրվի մուտք գործել դեսպանատան տարածք:

Գովազդի համար զանգահարել՝ 58-24-83

«Ազգ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունեաց 70ա   Գրանցման թիւ 65.   Դասիչ 69150.   Տպաքանակը՝ 3000   Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 11. 11. 2003   Գինը՝ 100 դրամ